

Vytis

VOLUME 34 No. 9

RUGSĒJIS - SEPT., 1948

Sveikiname Lietuvos Vyčių 35-tą Seimą!

DIEVUI IR TĖVYNEI

Published Monthly by

Knights of Lithuania

366 W. Broadway,

SO BOSTON 27, MASS.

Subscription: Yearly \$3.00

Single Copy 30c.

ANTANAS VAIČIULAITIS

EDITOR

1419 No. Main Ave., Scranton 8, Pa.

PHYLLIS GRENDALE

Assistant Editor

CONTRIBUTORS

Rev. Stan. Raila, Rev. J. C. Jutkevičius

KONNIE J. SAVICKUS, ESQ.

Legal Advisor

4532 N. Clifton Ave., Chicago, Ill.

ART DEPT.

Stanley Griganavičius

**Knights of Lithuania
Supreme Council
Officers 1947-1948**

REV. JOHN C. JUTKEVIČIUS

Spiritual Director

153 Sterling St., Worcester 4, Mass.

JOSEPH BOLEY

President

5 East 62nd St., New York, N. Y.

JOSEPH A. LOLA

1st Vice President

49 Grady Court, East Boston, Mass.

VINCENT ED PAVIS

2nd Vice President

1409 So. 51st Court, Cicero 50, Ill.

JEANNE KARPUS

Corresponding Sec'y.

410 Second St., Brooklyn, N. Y.

LOUISE R. TOTILAS

Financial Secretary

18 Montrose St., Worcester 4, Mass.

FRANK GUDELIS

Treasurer

129 Rita St., Dayton 4, Ohio

REV. MODESTAS STEPAITIS, O.F.M.

Trustee

Mount St. Francis Greene, Maine

ANDREW YUKNIS

Trustee

9207 So. Homan Ave.,
Evergreen Park 42, Ill.

RITUAL COMMITTEE

ANTHONY J. MAZEIKA

3225 Stafford St., Pittsburgh, Pa.

PHYLLIS GRENDALE

366 W. Broadway, S. Boston 27, Mass.

ANTHONY J. YOUNG

35 Hunnewell Ave., Brighton 35, Mass.

All correspondence should positively reach the editorial offices by the 15th of the month of the coming issue. Correspondents may use pen names, but all correspondence must bear the signature and address of the writer. The editor assumes no obligation to return any material not solicited.

Entered as second class matter June 10, 1943 at the Post Office at Boston, Mass., under the Act of March 3, 1879.

Maldos Už Tėvyneę

(Iš kun. St. Ylos "Lietuvių Maldos ir Giesmės")

BENDROJI MALDA

Dieve, kuris leidai tautas ir idiegei joms laisvės troškimą, orąžink, prašome Tave, ir mūsų Tėvynei laisvės dienas. Tegu tie bandymai, kuriuos Tu skyrei mūsų šaliai, nebūna jos pražūčiai, bet greitesniam jos prisikėlimui ir didesnei jos dvasinei arovei.

Laimink, Viešpatie, mus, kurie priversti buvome palikti savo gimtąją žemę. Duok mums jėgą rūžtingai pakelti sunkią tremtinio dalia. Padaryk, kad visi mes liktume ištikimi savo Tėvynei ir grįžtume į ją, nešdami naują atgimimo ugni.

Siusk, Viešpatie, išminties ir stiprybės dvasios tiems, kurie dirba mūsų tautai ir aukojasi jos labui.

Padėk savo tėviška meile ir globa pasilikusiems Tėvyneje mūsų broliams ir sesėms, stiprink dėl Tavo vardo ir tautos laisvės kenčiančius ir nuskriaustuosius, amžiną šviesą suteik, Viešpatie, tiems, kurie jau yra mirę kovos lauke.

Švenčiausioji Mergele Marija, Aušros Vartų aalestinigumo Motina, pavesk savo dieviškajam Sūnui Jėzui Kristui mūsų Lietuvą, kuri taip nuosirdžiai Tave myli ir garbina.

Neleisk, kad Tavo Sūnaus vardas būtų išrautas iš lietuvių širdies.

Šventasis Kazimierai, mūsų tautos Globėjau, vadovauk mūsų kovai dėl laisvės, kaip kitados stebuklingu būdu kad vadovavai mūsų tėvams.

Per Kristų, mūsų Viešpatį, kurį tiki, išpažįsta ir myli kiekvienas taurus lietuvis.

I ŠVENČ. TREJYBĘ

Dieve, pasaulio Kūrėjau, kuris žmogaus prigimties ir jai duotų malonių turtingumą išreiškėi žmonijos tautų įvairumu, leisk, kad aš visados pasilikčiau ištikimas lietuvių tautos sūnus, kad Tavo Apvaizdos lemtas mano buvimas svetimame krašte nepajėgtų manęs išrauti iš gimtosios mano žemės.

Kristau, pasaulio Atpirkėjau, kuris pasiuntėi savo apaštalus mokyti visas tautas, tegu Tavo atpirkimo malonė padaro, kad aš ir kaip lietuvis būčiau naujas žmogus, pavyzdys svetimiesiems ir pasididžiavimas saviesiems; kad sykiu su savo tauta per šv. Krikštą įsijungęs į visuotinę Tavo Bažnyčią, visados būčiau gyvas ir uolus josios narys.

Šventoji Dvasia, pasaulio Ramintoja, kuri pirmųjų Sekminių stebuklu pašventėi kalbų įvairumą, gaivink manyje gimtosios kalbos mei-

lę, žadink nuolatinį Tėvyne pasilgimą, palaikyk mano šeimoje gerus lietuvių tautos papročius ir suteik man stiprybės bei paguodos sunkiomis atsisiskyrimo valandomis.

Garbinkite Viešpatį visos giminės, garbinkite Jį visos tautos, nes Jo gailestingumas sustiprėjo mumyse, ir Viešpaties tiesa pasilieka per amžius.

I KRISTŲ RŪPINTOJĖLI

Viešpatie Kristau, kuris mano tautos kryžkelėse ir pakelėse Rūpintojėliu rymai, rūpinkis, prašome, ir toliau mūsų likimu. Padėk mano tautai sunkiomis jos valandomis ir neleisk, kad ji, tiek daug kentėjusi, būtų nepaguosta ir nesuraminta.

Tu susirūpinęs, gerasis Rūpintojėli, kaip ir mes. Tu užjauti mus ir guodi mus. Guosime ir mes Tave ir užjausime. Guosime kantriai pakelta kančia ir auka.

Per Tave, mūsų Rūpintojėli, ir per Tavo kančią mes einame į garbę, kurioje Tu su savo ir mūsų Tėvu gyveni ir viešpatauji per amžius.

I AUŠROS VARTŲ MARIJĄ

O skaisčiausioji Mergele Marija, kuri iš Aušros Vartų ištisus amžius švietei mūsų kraštui ir savo malonius spindulius bėrei! Pažvelk į skausmo surakintas Tavo vaikelių širdis.

Ne vien dėl priešų nedorybių, bet ir dėl savo kalčių netekome Valstybės. Tačiau žinome, kad per Tavo užtarimą galėsime ją vėl atgauti. Tad bėgame prie Tavęs, mūsų širdžių Valdove, su nužemintu prašymu: išprašyk iš savo mieliausiojo Sūnaus kalčių atleidimą, sužadink mūsų viltį, praskink mums kelią į Tėvyneę, sukėl lietuvių tarpe vienybės ir galingo pasiryžimo dvasios nugalėti visoms kliūtims, kad vėl galėtume linksmybės ašaromis sveikinti Tavo stebuklingąjį paveikslą ir giedoti Tavo Sūnui ir Tau meilės ir garbės himnus.

O Marija, dangaus ir žemės Karaliene, sergėk ir globok mūsų Tėvyneę ir josios vaikelius.

I LIETUVOS KANKINIUS

Tu leidai, Viešpatie, mūsų tautai pakelti daug aukų, bet Tu pažadinai joje ir kankinių dvasią.

Tu vienas, Viešpatie, žinai, kiek daug mūsų tautiečių mirė dėl Tavo vardo ir tautos laisvės. Tu vienas žinai, kokiam jų būriui Tu suteikei šventųjų kankinių garbės vainikus.

Mes tikime, Viešpatie, kad per šių šventųjų užtarimą Tu teikei mums ir visai tautai daug gausios palaimos. Leisk, Viešpatie, per juos prašyti Tave ir toliau globoti mus ir mūsų Tėvyneę.

Mindaugas

Netikėtai į MVD-istų Spąstus

Lietuvoje veikia partizanai. Čia duodame vieno tokio partizano pasipasakojimą, jo paties parašytą ir neseniai atsiųstą į šią šalį. Iš šių faktų matyti, kokiomis ir sunkiomis ir drąsiomis priemonėmis partizanai kovoja dėl Lietuvos laisvės. Red.

Netolimam miške vykstantiems puskarininkių kursams aprūpinti, apygardos vado įsakymu turėjome iš biskvitų ir makaronų fabriko konfiskuoti cukraus, miltų, biskvitų, aliejaus ir kitų daiktų.

Prieš uždavinį vykdant, fabrikas buvo smulkiai išžvalgytas, viskas kaip reikiant apsvarstyta. Operaciją vykdyti buvo numatyta sekmadienio naktį. Mat, šventadieniais fabrikas neveikia, ir jį tesaugo tik vienas sargas, ginkluotas rusišku šautuvu. Uždaviniui vykdyti buvo paskirta 10 pistolietais ginkluotų kovotojų, o daiktams išvežti — vartoti sunkvežimis.

Sekmadienį sutemus, susirinkome sutartu laiku netoli fabriko ant kalno. Trumpai aptarę padėtį, išstatėme du sargybinius, kurie sutartu ženkle turėjo pranešti esantiems viduje, jeigu ką nors įtartina pastebėtų. Likusieji prisėlinome iš lėto prie fabriko tvoros, atsargiai atrišome vielmomis užraizgytus vartelius. Aš su Vyteniu įėjome į fabriko rajoną. Sargo niekur nebuvo matyti. Mudu galvojome, kad jis ilsisi savo būdelėje, todėl ir pasukome jos link. Bet tik staiga išgirdom mums iš kairės šaukiant:

— Stok!

To mums ir tereikėjo. Greitais šuoliais prišokome mudu prie jo. Jis buvo bebandas kelti savo šautuvą, bet atkišus į jį pistolietus, šautuvas pats iškrito jam iš rankų. Tuoju prisistatė ir likusieji kovotojai. Kadangi kiemas buvo labai apšviestas, tai išjungėme prie vartų ir sandėlio durų degančias lempas. Paėmę iš sargo būdelės užplombuotus raktus, atrakinome sandėlius. Apžiūrėję, kur kas sukrauta, parinkome ką reikia konfiskuoti. Reikiamus daiktus sukrovę prie sandėlio durų, davėme ženklą atvažiuoti netoli fabriko laukiančiam sunkvežimiui. Ilgai nedelsdami, viską sukrovėme, sargą užrakinome sandėlyje ir nuėmę sargybas tuoj išvažiavome.

Patraukėme į kalną. Ten daiktai buvo iškrauti ir anksti pirmadienio rytą dengtu kepykliniu vežimu išvežti į reikiamas vietas.

Atlikus uždavinį, pasilikau mieste, nes ateinantį sekmadienį buvo numatyta iš Pramonės Tresto "pasiskolinti" pinigų.

Pirmadienį atsikėliau gerai nusiteikęs ir, kad iškilmingiau būtų, patraukiau "paradnomis" gatvėmis pas pažįstamą šoferį, šiaip gi visuomet

eidavau šoninėmis gatvukėmis. Buvo apie pusė vienuoliktos dienos, kai aš įėjau į vidų. Kambary buvo pilna "ponų" — MVD-istų. Aišku, patekau į "zasedą". "Ponai" buvo civiliai apsirengę. Du iš jų sėdėjo prie ginklais apkrauto stalo, o kiti trys stovėjo.

Susigriebiau ir drąsiai žengiau porą žingsnių pirmyn sėdinčiųjų link. Metęs žvilgsnį į miegamąjį, pamačiau ten esant pilna vyrų ir moterų. Tas šoferis, turėdamas laiko, uždarbiaudavo vežiodamas žmones. Susisiekimas Lietuvoje vyksta tik vėluojančiais gyvuliniais, be langų traukiniais, autobusų linijų nebėra. Kur traukiniai neprieina, ten žmonės kelionę atlieka apaštališku būdu — pėsti, arba juos paima, žinoma, už gerą atlyginimą, sunkvežimis. Taigi, pas šoferį miegamajame buvo šie interesantai sulaikyti, o vakare, kad žmonės nepastebėtų, turėjo būti pergabenti į MVD rūmus tardyti.

Vienas sėdinčiųjų, pats "glauniausias", manęs užklausė:

— A važiuoti atėjai?

— Ne, norėjau tik mašiną pasamdyti.

— Duok pasą!

Paduodu. Jis pažiūrėjęs ir radęs jį tvarkoje, sako:

— Duok darbo pažymėjimą!

Paduodu ir darbo pažymėjimą, o šis buvo gana geras, išduotas Miesto Vykdomojo Komiteto, kad esu sporto reikalų instruktorius. MVD-istai paskaitė, pažiūrėjo, pakraipė galvas ir sako:

— Dėk piniginę ant stalo.

Paduodu. Peržiūri ir ją.

— Ak, norėjai mašiną pasamdyti, — ironiškai sumurkia "glauniausias" čiupinėdamas pistolietą.

Jau žinau, kuo viskas baigsis. Renkuosi tinkamą poziciją "operacijai" pradėti, nes kitos išeities nėra. Kelerių metų partizanavimo praktika išmokė, kad kritišku momentu reikia nenusiminti, susikaupti ir žaibo greitumu susiorientavus griebtis "argumento". O mano Walteris PP jau nerimsta kelnių kišeniuje. Imu "baikavoti" ir "baikavodamas" artintis į jau pasirinktą poziciją, iš kurios pradėsiu laimę mėginti.

Tik staiga pasikelia nususes MVD-istas, artinasi prie manęs, priėjęs ima kratyti, pradėdamas nuo krūtinės. Nerodau jokio susijaudinimo, bet bijodamas, kad neužčiuptų "argumento", staiga nē nemirktelėjęs išsitraukiau savo ištikimąjį Walterį PP, kurs mano kišeniuje su nuleista atsarga ir į vamzdį įvestu šoviniu jau seniai nerimavo.

Pirmą šūvį paleidau į patį "glauniausią", sėdėjusį už stalo, paskui kyštelėjau mane kračiams. Ir taip "apdalinau" visiems penkiems. Ma-

tydamas, kad "ponai" kambary nebejudą ir nebekreipdamas dėmesio į ant stalo paliktus dokumentus, moviau kuo greičiausiai durų link.

Ir vėl kliūtis! Durys užrakintos. Ir štai tik staiga kėde užsimovęs iššoka iš gretimo kambario šeštasis, jis, matyt, norėjo mane pritrenkti ir paimti gyvą. Iš inercijos užsimota kėdė pataikė man į nugarą. Nieko nedelsdamas paleidau šūvį į jį. MVD-istas griuvo ir griūdamas griebė abiem rankom man už kojos, apkabino ir kąsdamas norėjo mane parversti. Paleidau dar šūvį į jį, į galvą. To jam užteko. Atsirakinęs duris, pasileidau laiptais žemyn. Išėjau į gatvę, paskui per kiemą perbėgau į kitą, o iš ten į trečią, bet susigriebęs, kad čia pasitraukti sunku, bandžiau grįžti.

Staiga užpakaly išgirstu moterų ir vaikų šauksmą: "Laikykit vagį! Laikykit vagį!" Pamačiau, kad jau yra ir ginkluotų, matyt, norėjo pagauti "vagį" gyvą. Pistolietas tuščias — išsižiojęs prašo pilnos apkabos, o čia ir policijos būstinė netoli. Šauti nesinori, bet šauti reikia. Nieko nepadarysi. Greit įdėjau apkabą ir paleidau kelis šūvius į viršų. Žmonės nustojo vijęsi. Tada, kiek kojos neša, spaudžiau pirmyn.

Užėjau pas mums patikimą žmogų, pasiunčiau jį pažvalgyti, ar "namie" vienas iš mūsų vyrų, Vytenis. Pasiūstasis sugrįžo ir pranešė, kad jam dar nieko neatsitiko. Nuėjau pas Vytenį. Išmetę po burnelę nervams nuraminti, abu nuspaudėm pranešti apie įvykį Vytautui. Reikėjo eiti pro vartelius. Beeidami matome, kad ant suoliuko sėdi kažkoks žmogus ir skaito laikraštį. Užmetame akį... rusiškas. Jau aišku! Lyg nieko nepastebėdami žengiamo toliau, bet į vidų neiname, tik pasižiūrime pro langą — pilna žmonių ir MVD-istų su automatais. Nerodydami jokio susijaudinimo ar nustebimo, "baikaudami" grįžtame atgal. Ir štai šis laikraštį skaičiusis eina priešpriešiais ir sako rusiškai:

— Eikite į kambarį.

— Ką? Į kambarį? — lyg niekur nieko pakartojame mes. Matome, kad jo rankos kažką gribo kišeniuje. Kiekviena sekundė brangi! Vytenis staigiai griebia jam už rankų, o aš per Vytenio petį paleidau šūvį ruskeliui į krūtinę. Pirmąjį šūvį patikrinau antru į galvą, o paskui vėl kiek kojos neša. Per tvoras, per vielų tinklais užtvirtus rasodninkus tik šokam, verčiamės per galvas. Moterėlės ravėdamos klausia, kas atsitiko. Sakome, kad banditas pabėgo. Ir taip pasprukom į užmiestį. Paskui vėl grįžome į miestą.

Užėjome pas mūsų patikimuosius. Gatvėje aš jau nebesirodžiau, bet Vytenis buvo smalsesnis, jam buvo įdomu pažiūrėti, kaip atrodo miestas po įvykių. Išėjęs žadėjo grįžti tik vėlai vakare. Bet po geros valandos grįžo namo: ir jam kažkaip bangu pasidarė — ant kiekvieno kampo po kelis MVD-istus su automatais, kiekvieną

praeivį nužiūri nuo galvos ligi kojų. Pasiunčiau žmogų pasižvalgyt, kas darosi įvykio vietoje. Grižęs papasakojo, kad ten judėjimas buvo sustabdytas, atvažiavo greitoji pagalba, primarmėjo MVD-istų. Vienas MGB-istas klausia žmonių, kas atsitiko.

— Ogi atėjo partizanas ir iššaudė visus, tik vienas teisliko gyvas.

Tai buvo tas, kuris mane kratė ir kuris turėjo būti antrojo šūvio auka. Bet kaip jam pavyko išvengti mirties?

Šis išsigelbėjęs "didvyris", drebindamas kinkas, kaip mums įvykį matę pasakojo, visas pajudęs iš baimės vos vos "išgovorijo":

— Ui, jis man kyšt, aš tupt! Jis pykšt, aš kabokšt, nuvirtau ir guliu po stalu.

Jis dėjosi didvyriu. Kaip ten su tuo jo didvyriškumu buvo, nekalbėsim, bet vyrukas susiorientavo situacijoje ir taip išgelbėjo savo kailį.

Nušautuosius laidojo labai "publičnai". Su orkestru, ordinus ir medalius nešė ant pagalvėlių. Žydus laidojo iš sinagogos Ožėškienės gatvėje, kur susirinko visi Kauno žydai ir rabinai, kitus gi laidojo iš medicinos fakulteto lavoninės.

Man buvo įdomu žinoti, kas buvo tie, kurie krito nuo mano Walterio. To paties "glauniausio", sėdėjusio už ginklais apkrauto stalo, būta miesto MGB viršininko padėjėjo. Kitų neteko sužinoti. O tas "draugas", sėdėjęs gatvėje ant suoliuko ir skaitęs laikraštį, buvo antros milicijos nuovados pasų stalo viršininkas, kapitonas, rusas.

Istorija tuo nesibaigė. Dievulis apdovanojo mane aukštu ūgiu. Gatvėje ir minioje buvau greit pastebimas. Įrodymų mano asmeniui netrūko — juk ant stalo liko piniginių ir visi dokumentai. Na, ir prasidėjo baisi aukšto ūgio vyrų medžioklė. Po miestą važinėjo amerikoniški jėpukai ir kur tik pamatydavo aukšto ūgio vyrą, nieko neklausę čiupdavo, surišdavo rankas ir veždavo į MVD rūmus. Iškrėtė visą senamiestį. Buvo šaukiami mitingai, kuriuose buvo pasakojama, kad banditai siaučia mieste, kad visuomenei reikia budėti ir visomis priemonėmis prieš juos kovoti. Buvo paskirtos premijos už mano galvą, tik gaila, nesužinojau, kiek buvau įvertintas, nes partizanų buvau nuo pirmųjų dienų, dalyvavęs aštuoniolikoje partizanų kautynių, keturis kartus sužeistas. "Valdžiai", žinoma, buvo pikta, kad vienas tiek išklojo, bet dar pikčiau, kad išklojo ir pabėgo.

Gandas apie šį įvykį pasklido po visą apylinkę ir lyg radijo bangos pasiekė ir tolimes krašto vietas. O tam buvo puiki dirva — gretimame kambary pas šoferį, man besiruošiant, kaip jau minėjau, buvo susirinkę žmonės. Visi ten suvarytieji pasinaudojo proga ir spruko, o paskui pasakojo kitiems pagražindami ir pridėdami.

J. Kmitas

Iš Mano Atsiminimų

II.

— Nevieža! Durak!

Tie žodžiai išsiveržė iš burnos barzdoto rusų pravoslavų dvasininko, kurs tą nekultūringą kolionę sutvirtino fiziniu veiksmu: piktu alkūnės stuktelėjimu numovė mano "studentišką" kepuraitę, negarbingai nuriedėjusią į šaligatvio grabutę. Skubotai ją pagriebiau, nušluosčiau dulkes ir vėl ant galvos užsivožiau. Kai atsitiesiau, "popuška" jau buvo tolakai. Jis žingsniavo sparčiai ir nervingai, tarsi koks didvyris, atlikęs garbingą žygdarbį. Taip ir nesuspėjau ką nors jam atsakyti. Puolimas buvo toks netikėtas, kad nesuskubau atsigriebti.

Tačiau, kad ir būčiau susigriebęs, ką aš galėjau jam atsakyti? Jis — galingos pravoslaviškos Rusijos atstovas; aš — trečios klasės Marijampolės gimnazijos mokinys. Pagal gimnazinės etikos reikalavimus, man reikėjo atsiprašyti, kad nenusiėmiau prieš jį kepurės, nes tuojau supratau, kad jis kaip tik už tai mane iškoneveikė.

Tuojau pradėjau svarstyti, dėl kurios priežasties aš turėčiau jam tą pagarbą atiduoti. Jis man buvo nepažįstamas, ir niekad nebuvau jį matęs einant į gimnaziją ką nors dėstyti. Tad jis ne profesorius ir nieko bendra su gimnazija neturi. Kokių sumetimų jis reikalauja sau pagarbos ir dar tokiu grubijonišku būdu? Juk "nevieža" ir "durak" reiškia nemokšas ir kvailys. Iš kur jis žino, kad aš nemokšas ir kvailys? Mano požymių jis niekad nematė. Tad susidaro išvada, kad visai už ką kita jis mane iškoliojo, būtent, už tai, kad aš jo dvasinio luomo nepagerbiau. Bet aš juk katalikas, ne pravoslavas. Susidaro kita išvada: kad pravoslavų dvasininkai reikalauja sau pagarbos iš visų tikybių žmonių. Na, kaimiečiai gali to nežinoti, bet gimnazistas turi būt apšviestėsnis. Štai dėl ko aš nemokšas ir kvailys.

Ta išvada švystelėja man daug sparčiau, negu ėmė laiko ją atpasakoti. Su ja man paaiškėjo daug dalykų, į kuriuos pirmiau nekreipiau ypatingo dėmesio. Dabar supratau, kodėl mus, katalikus mokinius, primygtinai ne tai verčia, ne tai vilioja eiti į cerkvę cariškų švenčių progomis. Tiesa, gimnazijos vadovybei nepavyko nei priversti mus, nei privilioti, bet vis dėlto tos pastangos buvo nuolatos daromos. Religija mums dėstoma katalikiška, bet — rusų kalba. Lietuvių kalba irgi retkarčiais dėstoma, bet gramatikos vadovėliai atspausdinti — rusų raidėmis. Jau net vaikams tai atrodė nenormalu. Be to, kai nueidavom sekmadieniais į savo bažnyčią, matydavom, kad inspektorius Botyrius atsiklaupęs karštai

meldžiasi. Mokiniai ir žmonės labai tuo piktinosi, nes žinojo, kad Botyrius karjeros sumetimais buvo priėmęs pravoslaviją. Kam toks veidmainiavimas? Ryšiumi su tuo siūlėsi dar viena išvada, kad katalikų tikyba yra persekiojama, nes katalikų inteligentai negali pakilti rusų tarnyboje. Eiliniu profesorium ar koku raštininkėliu dar gali patapti, bet aukščiau nebeiškils. Tad surusėjimas glaudžiai siejasi su pravoslavija. Kitais žodžiais, rusų vyriausybė buvo užsimojusi du dalyku kartu atlikti: lietuvių tautą surusinti ir nukatalikinti. Ir Lietuvos vardas jau buvo panaikintas: ją vadino Sievero-Zapadnyj Kraj — Šiaurvakarinis Kraštas.

Mano gimnazijos laikai supuolė su caro Aleksandro III viešpatavimu. Jo tėvas Aleksandras II 1881 m. žuvo nuo revoliucionierių bombos. Jis buvo pagarsėjęs kaipo liberališkesnių pažiūrų valdovas, betgi susilaukė tragiškos mirties. Tad jo sūnus pasidarė išvada, kad carui neverta su liberališkais idėjais bičiuliauti, nes už tai bombomis užmokoma. Įžengęs į Rusijos sostą, jis grįžo į griežtą autokratinę atožangą, daugiausiai dėl to, kad tokioj dvasioj buvo išauklėtas, ir kitoniška kryptis vargu buvo jam beprieinama. Apie Aleksandrą III buvo apyvartoj posakis, kad jis esąs "glup, tup i upriam" — kvailas, atbukęs užsispyrėlis. Fiziniu atžvilgiu jis buvo stambus, milžiniško ūgio, tipingas rusų kacas, pajėgingai siurbias "ruginį vyną". Buvo sakoma, kad nuo tos pramogos jis per anksti pasimiręs: dramblio sveikatos vyras nesulaukė nė 50 metų amžiaus.

Aleksandro III viešpatavimas buvo užantspauduotas charakteringu jo ypatumu: atbukusia kazokiška reakcija. Grįžo Nikalojaus I laikai, kuriuos galima apibūdinti dviem žodžiais: samoderžavija ir pravoslavija. Nežinantiems rusų kalbos žodis "samoderžavija" nesuprantamas. Jis reiškia griežtą, absoliučią diktatūrą. Caro žodis aukštesnis už šalies įstatymus. Panašiai kaip Stalino žodis. Rusų liaudis nuo amžių prie diktatūros pripratusi. Visi carai buvo diktatoriai, bet ne visi lygiam laipsny. Yra buvę ir švelnesnių carų-diktatorių, bet — keistas reiškinys — švelnesnieji buvo nužudyti, gi žiaurieji sava mirtimi pasimirė.

Aleksandras III griežtai Rusiją pažabojo. Kiek laisvesnė mintis buvo nuslopinta. Apšviestos srity vyravo žandarmerija. Universitetai ir gimnazijos virto kareivinėmis, kur drausmė buvo kone kareiviška, o švietimo dvasia pagrįsta besąlygine ištikimybe caratui ir pravoslavijai, panašiai kaip bolševikų "apšvieta" užtempta ant staliniško kurpalio. Tačiau reikia apsidrausti, kad caro ir Stalino diktatūra tik iš tolo viena į kitą panaši, bet tikslas ir priemonės daug kuo skiriasi. Surusinti lietuvių tautą abudu lygiai norėjo, bet ideologiniu atžvilgiu jų siekiai buvo tiesiogiai priešingi: caras skiepijo pravoslavi-

Jurgis Baltrušaitis

RAMUNĖLĖ

*Ramunėle tu baltoji,
Kad išpuoštum mano kelią,
Tu iš dulkių atsistoji,
Skaisčią pakeli galvelę...*

*Vargui — takui pro rugienas
Tavo žiedas — džiaugsmo kraitis.
Štai pasauly aš ne vienas,
Jo bedugnėj ne našlaitis...*

*Skurdo skausmas lyg pagijo,
Skausmo ilgesys nurimo,
Ir krūtinė jau nebijo
Kryžiaus žemės ištrėmimo...*

*Saulės taure tu pripylei,
Ir, tamsus, žygiuoju drąsiai,
Ir širdis tik klauso tyliai,
Ką tu giedi mano dvasiai...*

ją — vis dėlto religinis tikslas; bolševikai verste verčia į bedievybę. Ir priemonės nebe tokios. Jei carai buvo žiaurūs, tai bolševizmas apibūdinti nėra žodžių žmonių kalboje. Plėšrieji žvėrys išiežėstų, jei suvoktų, kad juos su bolševikais sulyginama.

Koks buvo carų Rusijos motyvas bei skatinamoji priežastis lietuvių tautą sumaskolinti? Trumpai tariant, tai atkaklus, apakęs tautinis bei religinis fanatizmas. Ne vieną tik Lietuvą maskoliai norėjo praryti. Tačiau Lietuvai jie pritaikė išskirtinai žiaurias priemones: uždraudė jos spaudai vartoti lotynų raides. Įsakė rašyti ir spausdinti maskoliškais ženklais. Kadangi nė vienas lietuvių inteligentas nenorėjo vartoti rusiškų raidžių, tai lietuvių literatūra turėjo išnykti. O prieš lenkmetį (1863 m.) lietuviai jau buvo sukūrę savo raštiją. Vyskupo Valančiaus, Simano Daukanto, Dijonizo Poškos, Stanevičiaus, Ivinskio, Narbuto ir kitų rašytojų knygos jau buvo plačiai Lietuvoje žinomos. Po lenkmečio, Muravjovo Koriko pastangomis, visos lietuviškos knygos, net maldaknygės, buvo uždraustos. Anot Baranausko, "anei rašto, anei spaudos mums turėt neduoda; sako, tegu bus Lietuva ir tamsi, ir juoda". Atrodė, kad Lietuvai atėjo paskutinis galas. Jos vardas nubrauktas nuo žemėlapio, jos sūnūs — tamsūs, beraščiai, bus tik žinomi kaip juodi darbininkai. Apšvietos trūkumas — tautos mirtis.

Tačiau Lietuva nenorėjo mirti. Ji ryžosi gyventi ir savo gražią kalbą raštuose išlaikyti. Lietuva jau turėjo savo inteligentų, ir tai — rodos netikėtina — pasidėkojant Rusijai, kuri, siekdama lietuvius surusinti, nejučiomis padėjo jai atsikelti, ir štai kokiū būdu.

Visus prieš Rusiją skilimus — 1794, 1863 m. — lietuviai surengė sykiu su lenkais. Tiesą pasakius, lietuvių liaudis tuose sukilimuose mažai tedalyvavo. Tik pirmame sukilime Kosciuško (lietuviškai Kaščiukas) nuoširdžiai prabilo į lietuvių tautą ir sugebėjo kiek gyviau lietuvių laudį sudominti. Šiaip jau kiti sukilimai buvo pagrįsti grynu lenkų patriotizmu, kurs tarnavo sulenkėjusių vadų interesams. Liaudis buvo abejinga. Rusai tai pastebėjo ir sumanė atskirti lietuvius nuo lenkų, kad lengviau su vienais ir kitais apsidirbtų. Po 1863 m. sukilimo rusų valdžia pradėjo skatinti lietuvių kaimiečių vaikus lankyti mokyklas, kas pirmiau kaimiečiams buvo beveik neprieinama. Rusai turėjo dvigubą tikslą: savo mokyklose lietuvius surusinti ir nuo lenkų įtakos visiškai atpalaiduoti. Tačiau jie tik vieną tikslą pasiekė: lietuvius nuo lenkų atskyrė, bet jų nesurusino. Kaimiečių vaikai noriai lankė mokyklas. Jie troško mokslo, kad ir rusų kalba dėstoma, bet lietuviybės neprarado. Mokslo davė jiems tautinį susipratimą: universitetų studentai ir net gimnazistai pradėjo rašyti lietuviškai. Takas jau buvo pramintas. Basanavičius, Kudirka ir būrys kitų inteligentų jau pradėjo leisti užsieny lietuvių laikraščius. Pirmiausiai pasirodė Aušra, paskui Varpas, "Tėvynės Sargas", Apžvalga. Tautos akys nušvito. Okupantų priespauda tautos nepasmaugė, bet išspaudė — atgimimą. Lietuviai susiprato kas esą.

Mano laikų gimnazistams jau teko "Aušrą" pamatyti. Tas išpūdis nesiduoda aprašomas. Seni tai laikai ir nelengva tuos išpūdžius prisiminti. Vos du jausmai atmintyje pasiliko. Tai kažkoks nesuprantamas džiaugsmas ir didelė nuostaba: lietuviškai spaudintas raštas — iš kur jis atsirado? Vyresniųjų klasių mokiniai paaiškino, kad lietuvių raštai spausdinami Mažojoj Lietuvoj — Prūsuoje, kur rusų cenzūra jų nepasiekia. Šitaip! Vadinasi, lietuviai nori šviestis, bet rusai jiems neleidžia. Ir tie rusai, gimnazijos mokytojai, tokie, rodos, švelnūs ir tėviški, iš tikrųjų yra lietuvių tautos priešai.

Skaitydamas uždraustą lietuvių laikraštį, radau daug nesuprantamų žodžių, tarp jų buvo "tauta". Paklausiau vyresniojo mokinio, kas tai būtų: idėja, ar kokia kita kilni mintis? Gerokai nustebau, kai jis man pasakė, kad tai yra, rusiškai aiškinant, "narod". Aš tą žodį rusų kalba puikiai žinojau. Dabar tik man atėjo mintin klausimas, kodėl aš to žodžio lietuviškai nežinojau? Ir radau atsakymą, kad kaimiečių šeimose niekad jo negirdėjau, o gimnazijoje, lietuviškų pamokų metu, tur būt, tiksliai to žodžio buvo vengiama, kad lietuvių vaikai nė nežinotų, jog jie lietuvių tautai priklausom... Pagaliau, lietuviai pradėjo vadintis tauta. Mano nuostaba vis augo, kai vyresnieji mokiniai teigė, kad lietuvių tauta turėjo labai garbingą praeitį. Lygiagrečiai augo manyje ir lietuviybės pamėgimas.

Apžvalga

“Pirmoji Lietuviška Knyga”

Teko peržiūrėti keletą knygų, išleistų Lietuvoje.

Vienoje jų yra atmuštas Mažvydo katekizmas — pirmas lietuviškas spaudinys. Leidinys stengiasi kuo gražiau paruošti, ir jam duotas vardas “Pirmoji Lietuviška Knyga”.

Knygoje randame prakalbą, Mažvydo katekizmą, pirmąją abėcėlę, įvairių paaiškinimų ir tt.

Mažvydo katekizmas jau 1922 m. buvo perspausdintas, todėl jis nėra kokia naujiena lietuviui. Kas šiame leidinyje nauja, tai nebent prakalba.

Pirmiausia joje į akį krenta bolševikinis gyrimasis, kuriam nėra nei jokio saiko, nei skonio.

Tik pasiklausykim:

“Išaušo 1905 m. revoliucijos rytas, sudrebėjo caro sostas, lietuvių tauta Rusijos proletariato revoliucinės kovos dėka atgavo savo spaudą, ir Lietuvos padangėje plačiai suskambo revoliucijos aidai. Revoliucijos atgautos lietuvių spaudos neįstengė nuslopinti nei atsigavusi reakcija, nei okupantai vokiečiai. Didžioji Spalio socialistinė revoliucija galutinai sutraukė nelaisvės grandines ir visoms pavergtoms tautoms praskynė kelią į laisvą, nepriklausomą ir teisingais pagrindais kuriamą gyvenimą, ir lietuviškai buržuazijai nepasisėkė lietuvių tautos išlaikyti surakinius naujais pančiais. Revoliucijos žodis uždegė liaudies mases, Lietuva po ilgos kovos tapo socialistinė respublika, ir mūsų knygos istorijoje atsivėrė Stalino Konstitucijos saulės nušviestas tarybinis lapas”.

Šioje ištraukoje kas eilutė — tai klaida. Pav., visi žino, kad spauda Lietuvoje buvo grąžinta prieš 1905 revoliuciją. Lygiai visi žino, kad nepriklausomoje Lietuvoje mūsų knyga klestėjo, ir tą klestėjimą kaip tik sužlugdė “Stalino Konstitucijos saulė”, uždėjusi pančius.

Visa prakalba parašyta plokščiu, banalybių pilnu stilium. Autoriaus tolydžio kartojami tie patys žodžiai. Pradžioje beveik kiekvienas skirsnelis per kelis puslapius pravedamas tuo pačiu — “pirmoji lietuviška knyga”, “pirmoji knyga”, “su pirmąja lietuviška knyga”, ir taip eina toji nuobodžių pasaka. Laisvos Lietuvos laikais, kada nebuvo Stalino saulės, vidutinis gimnazistas būtų parašęs geresnę išangą, o čia po tuo bumbejimu padėtas — Lietuvių Kalbos Institutas.

Šioj skurdžioj prakalboj minimas ne tik Stalinas, kurio agentai naikina ir degina lietuviškas knygas, bet ir komunistų partijos “katekizmas”, iš kurio cituojama: “Carinė Rusija buvo tautų kalėjimas”. Prie to galima dar būtų pridėti, kad bolševikinė Rusija yra tautų vergų stovykla.

Tai vienintelis Stalino “patobulinimas”, jei lyginti su carais.

Knygos apdangoj yra parinkti šie Mažvydo žodžiai: “...jei rasi kokį paklydimą, pataisyk”. Matyti, prakalbos autorius jautėsi niekus nušnekėjęs ir lyg teisindamasis pasišaukė Mažvydą. Tiesą sakant, toje prakalboje nėra ko taisyti, nes ją visą reikėtų išmesti. Dabar ji nėra pirmos lietuviškos knygos ar lietuvių tautos iškėlimas, tik liūdnas dokumentas, į kokią prievartą, nykumą ir banalumą Stalino tvarka įstūmė lietuviškąjį žodį.

“Senoji Lietuviška Knyga”

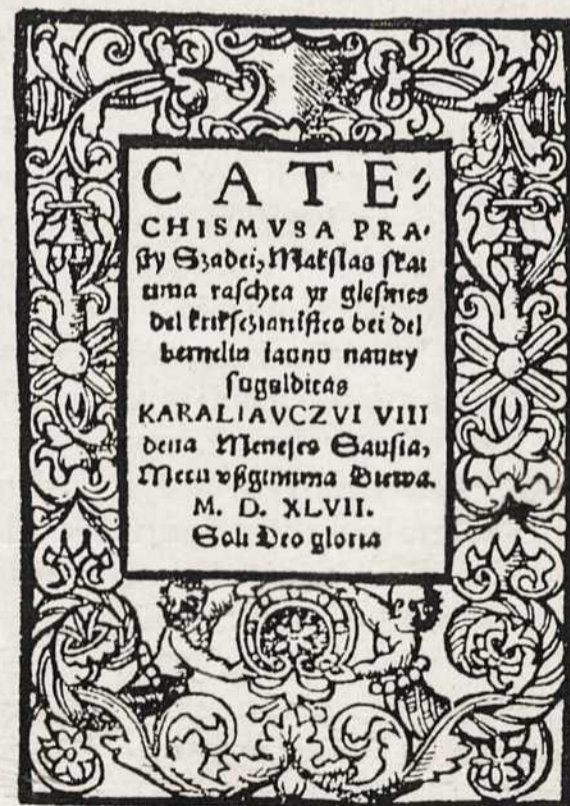
Tai stambokas veikalas, turįs 336 pusl. ir išleistas Lietuvoje paminėti Martyno Mažvydo raštams ir jo laikams.

Šią knygą redagavo V. Mykolaitis-Putinas. Atrodo, kad jis parašė ir pratartį, kur lyg iš katarinkos kartojama: “...tik tarybinė santvarka atskleidė plačiausias galimybes visokeriopai tirti ir teisingai įvertinti savo tautos kultūrinį palikimą, statant ant jo geriausiųjų tradicijų pagrindo naują kultūrą — tautinę savo forma ir socialistinę savo turiniu” (9 p.).

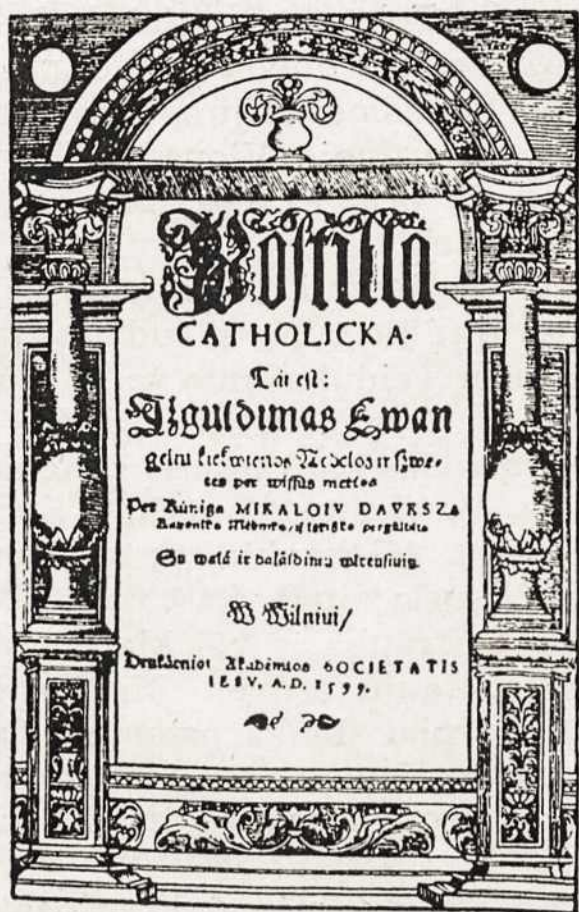
Matyti, toki žodžiai yra būtinoji maldelė lietuviui rašytojui Stalino vergijoj.

Leidinyje randame K. Korsako — “Pirmoji lietuviška knyga”, P. Pakarklio “Mažoji Lietuva Mažvydo laikais”, K. Jablonskio “Mažvydo gyvenimas ir aplinka”, J. Senkaus “Mažvydo vardas ir pavardė”, V. Mykolaičio “Literatūriniai elementai Mažvydo ir jo amžininkų raštuose”, J. Laužiko “Mažvydo elementorius”, P. Galaunės “Mažvydo knygų meniškoji pusė” ir dar keletą kitų.

Vienas kitas tuose straipsniuose linkęs per-

Pirmoji lietuviška knyga, Mažvydo Katekizmas, išspausdintas 1547 m. Karaliaučiuje.

Kanauninko M. Daukšos "Postilė", trečioji Vilniuje 1599 m. išspausdinta lietuviška knyga.

daug išsišnekėti ir iš adatos vežimą priskaldo. Tokia tarškalyne pasižymi K. Korsakas. P. Parkarklis mano, kad Mažvydas kilimo galėjęs būti iš Mažosios Lietuvos, o ne iš Didžiosios, kaip ligi šiolei teigiama. Kaip atrodo, kiti nelabai priitaria šiai nuomonei.

Tarp straipsnių randame įdomių tyrinėjimų apie pirmąją lietuvių knygą, jos laikus ir įvairius atžvilgius.

Abi knygos apie Mažvydą ir jo katekizmą išleistos 1947 m.

"Lietuvio maldos ir giesmės"

Tai kun. St. Ylos maldaknygė. Bet ji skiriasi nuo visų kitų, išleistų lietuvių kalba. Daugumas maldų kun. St. Ylos knygoje yra specialiai parašyta lietuviui ir lietuvių tautai. Užtai čia randame maldų į lietuvių kankinius, už savo tautą, į mūsų šalyje labiausiai pamėgtus šventuosius, į mūsų pakelėse rymantį Rūpintojėlį.

Negana to. Autorius įvedė ir kitą naujieną. Jis giesmėmis idėjo lietuvių poetų, kurių daugumas — iš paskesnės kartos. Tuo būdu randame ne tik vysk. A. Baranausko ar Maironio giesmių, bet ir Fausto Kiršos, Bern. Brazdžionio ir kitų. Tarp jų labai nuoširdžiai skamba J. Mikuckio "O Dieve"...

Maldaknygė pritaikyta dabarties laikams, lietuvių daliai tremtyje. Ji buvo išspausdinta vokiečių okupacijos metu, slaptai, nors data padėta — 1939 m. Tada jau turėjome tremtinių Sibire, o dabar jų yra išblaškytų visuose kraštuose. Todėl ir maldaknygės žodžiai dar jaučiau atliepia daugely širdžių.

Alfredas Bilmanis

Liepos 26 d. Washingtone mirė Latvijos pasiuntinys Alfredas Bilmanis.

Gimęs 1887 metais, kurį laiką velionis buvo istorijos profesorius Rygos universitete ir paskui perėjo į diplomatinę tarnybą. Jis yra parašęs eilę politinių ir mokslo knygų.

Rusams užėmus Baltijos valstybes, A. Bilmanis stoji tu kraštų laisvės kovon ir pasižymėjo dideliu veiklumu bei iniciatyva. Latvijos ir kitų Baltijos šalių teisėms ginti jis išleido keletą veikalų anglų kalba, dažnai atsiliepdavo periodinėje spaudoje, kaip "The New York Times" ir kitur.

Teisingai galima pakartoti šiuos žodžius: "Jo mirtis pakirto didelę pajėgą toj sunkioj ir dar nebaigtoj mūsų visų bendroj kovoj".

Chateaubriando sukaktis

Prieš šimtą metų mirė vienas iš didžiausių prancūzų rašytojų — Chateaubriand.

Jis buvo gimęs 1768 m. ir iškilo kaip vienas žymiausių romantizmo kūrėjų prancūzų literatūroje. Jo raštai pasižymi giliu liūdesiu, būdingu anų laikų nuotaikoms. To liūdesio, nerimo ir pasaulio sielvarto ypač apstu jo nedideliame, autobiografinio pobūdžio apsakyme "Rene". Kitos jo knygos — "Atala", "Krikščionybės Dvasia", "Pomirtiniai atsiminimai" ir t.t.

Dar prieš F. Cooperį ir kitus autorius Chateaubriand aprašė Ameriką, kur buvo gyvenęs keletą metų. Jisai vaizdavo jos gamtą ir gana teisingai nupiešė indėnų dvasią. Šia prasme jį galima laikyti pirmataku visų tu rašytojų, kurie ligi šios dienos gręžiasi į Ameriką, ieškodami savo raštams šioje šalyje ir spalvingumo ir nuotykių.

Georges Bernanos

Liepos mėnesį mirė didelis prancūzų rašytojas Georges Bernanos, sulaukęs 60 metų amžiaus.

Jis stovėjo pirmutinėse dabartinių prancūzų beletristų eilėse ir su Fr. Mauriac buvo žymiausi prozos meisterai tos šalies katalikų tarpe.

Georges Bernanos paliko keletą gilaus turinio ir drąsios minties romanų, kuriuose parodoma atkakli kova žmoguje tarp gėrio ir piktybės jėgų. Žinomiausi jo romanai yra "Šėtono Saulėj", "Kaimo kunigo dienoraštis" ir kiti. Bene geriausias yra "Kaimo kunigo dienoraštis".

Georges Bernanos yra palikęs keletą polemikos knygų — smarkių, nemaža audrų sukėlusių ir žmogaus teises bei jo garbę ginančių.

"A man who is ignorant of foreign languages is ignorant of his own".

Goethe.

P. Minkaitis

Nakties Draugai

(Fragmentas iš išgyvenimų)

Raudonumu prisisiurbęs ryto spindulys, tyliai įlindęs pro langą, apsidairė po kambarį, slinkdamas lėtai žingsniais prie lovos ir kopė aukštyn per baltą pagalvę link miegančios galvos. Paglamonėjo jis juodus plaukus, pažvelgė į dar juodesnius antakius ir sustojo ant vokų, lyg norėdamas pažiūrėti akių spalvos. Galva pajudėjo.

Laikrodis nudzindėjo septynias. Teisėjas, perskaitęs iš knygos keletą paragrafų, atidarė langą ir žiūrėjo į mėlyną lyg lino žiedas dangų, kuriame balti pūkiniai debesys plaukiojo.

— Gražus oras. Atskris orlaiviai — tarė savo mintyse.

Į duris pasibeldė vienuolė sesuo Gertrūda, laikydama ant padėklo garuojančią kavą ir du pyragaičius.

— Gero apetito, ponas teisėjau. —

Padėjo skanėstus, ir greit juoda suknia pranyko duryse.

Ū u u, Ū u u — klaikiu balsu staugė sirenos visuose Iglavos miesto kampuose. Nerimastį kelia garsai nuaidėjo plačiai per parko medžius prie vienuolyno.

Teisėjas paliko dar nebaigtą gerti kavą. Jis stovėjo ant penkių aukštų namo stogo ir žiūrėjo, iš kurios pusės ateina mirtis. Toliuose dangus su tamsiais miškais susiliejo, bičiuliuosi su gūbriuotais apylinkės kalneliais, o pavasario saulė atsimušė ramiuose ežeruose, žaliamaurėse kudrose ir upėje.

Mieste buvo triukšmas. Klykdamos moterys, seneliai ir vaikai lyg skruzdėlės bėgo paskubomis į įvairias puses. Automobiliai, sunkvežimiai ir arkliai dingo nuo gatvių. Kas gyvas sulindo į rūsius. Per miestą žengė tyla.

Įtemptos ausys pagavo tolimą burbenimą, kuris, vis stiprėdamas, artėjo ir artėjo.

Teisėjo akis mato: didelė eskadrilė, saulėje blizgančių plieno paukščių trikampių, neria per debesėlius miesto link. Oras dreba ir langai tarta nuo galingo jų burzgimo.

Sraigto laiptais jisai nužengė į šaltą ir drėgną rūšį ir įsitaisė tarp mažyčių prieglaudų vaikų ir vienuolių seserų. Jis matė, kaip baimės šešėlis vaikščiojo po baltus sesučių veidus ir lūpos lėtai judėjo malda, o širdys mušė kūju.

Sesuo Maristėlė, vos bealsuodama, dar atnešė iš ketvirto aukšto du vaikučius.

— Ar dar neliko mažyčių? — paklausė sesuo Miriam, laikydama rankoje ilgą ražančių.

— Dar vienas lopšelyje.

Miriam nuskubėjo. Bombonešiai tiesiog ant

galvų maurojo. Tolumoje pasigirdo keletas sprogimų. Linc radijas duoda pranešimą: "Stiprus amerikiečių bombonešių junginys pasiekė Iglavą. Kitas bombarduoja Vieną ir Gražą. Trečias junginys artėja prie Pragos; bombarduoja Pardubitzą Čekijoje".

Visų nervai įtempti. Net mažyčiai supranta gyvybei pavojų: jie tylūs glaudžiasi prie seserų. Pamėlynavę jų veidukai nuo šalto ir drėgno rūšio, bet ramūs, nors pilvukai ir gurgia nuo alkio, nes kelias valandas kaip tęsiasi ši nejauki baimė.

Pagaliau burzgimas nutyla. Sprogimai išnyksta. Sirenos vėl kaukia, pranešdamos gyviesiems praslinkusią mirtį.

Trumpa pertrauka ir vėl klaikiais balsais sirenos užviešpatauja erdvę. Mirties šmėklos iš lengvo vėl šiurpiai slenka padange. Taip iki pat vakaro, kurio vėsoma su paskutiniais saulės spinduliais atneša ramybę ir žmonių nervams poilsį.

Raudonų vakarų gaisrai kraujo atšvaistėmis vėrėsi per skystus debesis link rytų. Tai lyg bylojimas pasaulyje žudomų gyvybių. Tolumoje dar girdėti — bum-bub. Rusų artilerija šaudė į Bruno miestą iki vėlyvo vidurnakčio.

Danguje žvaigždės gyvybe plezdėjo. Debesų gumulas ant žemės metė juodą šešėlį. Mėnulio galva išlindo iš po debesio ir žiūrėjo į vienuolyno kiemą pro parko medžių viršūnes, kur topolis krauna pavasario pumpurą ir žolės iš drėgnos žemės pradeda kaišioti geltonas galvutes.

— Dieve! Kodėl žmonių kraujas turi lietus? Kodėl mes turime mirti, kada gamta pilna gyvybės? — atsiduso teisėjas, stovėdamas tarp besprogstančių alyvų.

Bokšto varpas liūdnais dūžiais gandinė orą, lyg tyrų balsas šaukiąs į taiką, į ramybę. Dideli vienuolyno mūrai metė šešėlius į kiemą, paslėpdami savo juodame sparne tą, kuris vienatvėje ir paskendęs minčių sukuryje. Jis stovėjo prisišliejęs prie šalto mūro ir žiūrėjo į taip ramų dangų: Štai "Vega" šviesioji alsuoja, ten "Liūtas" meldžiasi, o toliau "Grižulio ratai" mirga. "Cefeida", "Pegasas", "Orionas", "Gyvatė" ir daugybė žvaigždynų ir šviesių rūkų keliai duoda Tvėrėjui garbę.

Teisėjas prisimena gražiąsias Lietuvos naktis ir virš jos žemės matytas tas pačias žvaigždes. Mintimis perskrenda dviejų tūkstančių atstume esančią erdvę ir randasi Žirnojų dvare. Štai, tyvuliuojas ežeras dvaro rūmų papėdėje supa aukšinę mėnulio galvą savo žalio vandens bangose. Primitės akys blizga, kaip dangaus žvaigždės, o lūputės sako: "Ar tavo širdis tik man plaka?"

Atminimai sukasi toliau: pasakys tau žvaigždėtos naktys, pakartos kaštanų alėjos, pašnibždės pakrančių ajarai ir nendrės, paliūliuos galvutėmis balstieji ir raudonieji pievų dobiliukai — kur mano širdies raktas. Tačiau ne mūsų ran-

kose gimimas, ne mūsų rankose vedybos, ne mūsų rankose mirtis...

Iš rytų iškyla juodas debesys. Vėjas auga, vėjas dūksta — medžių viršūnės liūliuoja. Dulkių sukūrys žeriasi teisėjui į veidą — jis pabunda iš svajonių. Varpas muša dvyliktą nakties. Iš lengvo sugirgžda vienuolyno durys — jis tamsoje grabaliojasi rankomis sieną ir slenka raitytais koridoriais, kopdamas į antrą aukštą. Vienuolynas miega. Niekas neskreba, tik kažkur taksi laikrodinis. Pro stiklines duris matyti, kaip vienuolyno šventovėje prie altoriaus dega raudona amžinoji ugnis.

Teisėjas atsiklaupia prieš duris ir kalba maldą už savo brangią tėvynę Lietuvą, kurios nekaltus vaikus karo uraganas išblaškė po visą Europą, o kitą dalį nužudė raudonasis slibinas jų pačių tėvų sodybose ar surakintus brutaliai išgabeno į Sibiro tundras.

Kažkas pokšteli bažnyčioje. Dešiniame šone ant altoriaus blyksteli balta švieselė, pridengta juodu šydu. Pluokšteli spindulių metasi ant atversto mišiolio. Tamsi figūra šmėkšteli prie altoriaus. Teisėjas įtempia akis, stebi, kas per nakties dvasia slankinėtų apie šventus altorius. Iš lengvo veria jis duris į bažnyčią. Durys sugirgžda. Paslaptina būtybė sujuda. Mažytė švieselė išnyksta. Vėl tokia baisi tamsa užviešpatauja šventykloje, jog ir pelėdos akis vargiai pajėgtų ką nors išžiūrėti. Kažkas stipriai pokšteli. Girdėti skubūs ir duslūs žingsniai ir drabužio šlamėjimas. Po to — mirtina tyła, tik laikrodinis zakristijoje caksi.

Teisėjas giliai atsidūsta, ir įtraukia kvapaus jazminų oro iš gėlių, puošančių altorių. Pagaliau jis surinka: — Kas čia? Balsas nuaidi erdvia bažnyčia, atsimušdamas į aukštas kolonas.

Nematoma būtybė tylėjo.

Jis užžiebė degtuką ir visur apsidairė. Nieko nerado.

Ilgai užmigti jis negalėjo. Įvairios mintys ritorsi viena po kitos. Jam buvo nebeaišku, ar iš tikrųjų kokia nors būtybė baladojosi vidurnaktyje, ar tik jo pavargusių nervų padarinys.

Pagaliau miegas nutildė minčių audrą ir galvai suteikė poilsį.

Rytojaus dieną vėl atnešė pusrytį sesuo Gertrūda.

— Sesute, ar buvote ši rytą bažnyčioje?

Per sesers išbalusį veidą perbėgo keistas juoko šešėlis, sumišęs su susivaldymo jausmu, dėl netikėto ir kvailo teisėjo klausimo.

— Žinoma, kaip paprastai, mes visos vienuolės su pirmais saulės spinduliais pagarbiname Dievą savo šventykloje.

— Ar radote viską tvarkoje?

— Taip. Kodėl klausiate?

Teisėjas, nenorėdamas išduoti nakties nuotykių, nukreipė kalbą į linksmąją pusę, atsakydamas:

— Ach, čia man nuobodu, todėl turiu noro jus pašnekinti.

Nuskambėjus tiems žodžiams, devyniolikmetės sesers veidai nuraužo.

— Mums su pasauliečiais negalima daug šnekėtis, — atsakė ji.

Ši diena praėjo su klaikiais sirenų kaukimais, bombonešių burzgimais, ir vėl teko ilgai tupėti drėgname rusyje.

Mušant laikrodžiui dvyliktą nakties, teisėjas tūnojo bažnyčios kampe. Po keletos minučių girdėti, kaip zakristijos durys atsidarė, aidi duslūs žingsniai ir šlama drabužiai. Prie mažojo altoriaus užsižiebė švieselė, pridengta juodu šydu. Dvi rankos verčia mišiolą. Girdėti maldos šnabždėjimas.

Teisėjas pirštų galais nuslenka prie zakristijos durų ir stebi toliau. Prie altoriaus stovinėja aukšta, juoda žmogaus figūra. Kartais švieselės spinduliai atsimuša ant raudono arnoto skverny. Nutyla. Švieselė užgęsta. Vėl duslūs žingsniai, kurie artėja prie teisėjo. Štai žmogus bando daryti duris. Staiga jis šokteli į šalį, pajutęs svetimą asmenį.

— Kas tu? — sušnabžda nakties vaiduoklis.

— Esu žmogus.

— Einam, — kiek drebančiu balsu pasakė nepažįstamasis.

Zakristijoje jis išžiebia elektrą. Prieš teisėją stovėjo mišių drabužiais aukšto ūgio, apie trisdešimt metų amžiaus kunigas, tvirtų ir kovingų bruožų vyras.

— Kaip tamsta čia vidurnaktį pakliuvai į bažnyčią?

Šyptelėjęs teisėjas sako, kad jau dveji metai, kaip jis esąs gainiojamas ir gestapo ieškomas. Besigelbėdamas radęs trumpam laikui užuovoja vienuolyne per gerus savo pažįstamus čekus.

— Kaip tamsta vadiniesi? — paklausė jis nusiimdamas apeigų drabužius.

— Kęstutis.

— Ką? Jūs lietuvis? — su nustebusiu veidu, per kurį perbėgo saulėtas šypsnyš, paklausė kunigas.

— Taip!

— Ir aš lietuvis.

Tarp dviejų nepažįstamų tautiečių užsimezgė nuoširdi kalba. Kunigas pasakojo savo odiseją.

— Karo audra mane atbloškė į Čekiją. Tada aš buvau dar klierikas. Kunigu išventino Pragoje. Turėjau ir parapiją pačiame Pragos mieste, tačiau vokiečių nacionalistai pradėjo smarkiai persekioti Katalikų Bažnyčią. Gestapo bažnytiniam reikalams tvarkyti komisaras Ogerhauzeris, dvasiškių vadinamas "vyskupu" (nes be jo sutikimo negalima buvo nei paskirti, nei perkelti kunigo į kitą parapiją), uždarė jėzuitų vienuolyną, vienuolius išsiuntė į darbo stovyklą, kitus ištrėmė. Baigęs tą biaurų darbą griebėsi teroro

prieš pasauliečius kunigus, suimdamas pirmiausia užsieniečius ir išsiųsdamas į Sasmuką. Suimtujų tarpe ir aš buvau. Sasmuke radau jau septyniasdešimt dvasiškių, įvairių tautybių. Mums buvo uždrausta susisiekti su išorės pasauliu, net ir laiškų negalėjome rašyti. Laikas nuo laiko atvykdavo juoda mašina ir išgabendavo po keletą kunigų į stipresnio režimo kalėjimus, kur ir likviduodavo. Išvežtųjų vietas užpildydavo nauji. Aš progai pasitaikius pabėgau ir jau aštuoni mėnesiai slapstausi šiame vienuolyne. Niekas nežino, netgi vienuolyno vyresnioji, kad aš čia, išskyrus tik seserį vokiečių Gertrūdą ir seserį čekę Miriam. Gestapas be galo įsiuto, man pabėgus. Darė kratas pas mano draugus Pragoje, Bruno. Kakas nurodė, kad aš galįs būti šiame vienuolyne, nes anksčiau atostogauti atvažiuodavau, todėl net du kartu griozdė ir šį vienuolyną.

Jo balsas buvo duslus, prislėgtas ir drebantantis. Aštuoni slapstymosi mėnesiai uždėjo baigštumo ir nerviškumo antspaudus.

Laikrodė išmušė antrą valandą. Tamsiais koridoriais slinko du likimo draugai. Jie nusileido raitytais laiptais į rūsi, prikrautą įvairių maisto dėžių.

— Štai mano gyvenamoji vieta, — šypsodamasis parodė kunigas į dėžių krūvą.

— Dėžėse?

— Ne; sienoje, — jis atmetė dėžes, atidarė sienoje dureles, už kurių buvo mažytė erdvė, išklota kailiais. Tolimame koridoriuje supokšėjo, kunigas krūptelėjo. Ištempęs ausis klausosi. Gir-

Faustas Kirša

MANO MALDA

*Mes gedime tėvų, sūnų ir partizanų
Tėvynės parblokštos žmonių kraujų klanuos...
Bendros kančios žiedai vainikai laisvę puoš, —
O Dieve, nuodėmes atleiski jų ir mano...*

*Mes kritom lūžime, mes kylame į dangų
Ir mūsų šauksmas palietė dausų skliautus.
Mes drebinam šventoves ir uolų krantus, —
Tesutrupie nelaisvės pragaro žabangai!*

*Ant amžinų pilių krankliai lavonais sotūs
Užkeiktus burtus klykia žydintiems laukams,
O himnai sklinda pakartųjų palaikams, —
O Dieve, gelbėki tėvynės mano plotus.*

*Taip blankūs lūpų žodžiai, bet žmogaus esybė
Spindėjimais praskrodžia gelmes ir šaknis.
Tu, Dieve, tas, kurs padega visas ugnis,
Kurs vandenynui duoda veido tapatybę!*

*Tavep, tavep iškeltos rankos nekaltųjų
Prie kryžių rymančių, prie sugriautų namų...
Tu, Dieve, rūstume praamžių skaistumu
Malonės žvilgsnį, kaip balandį leisk ant jųjų*

dėti tolimi žingsniai. Paskui tak-tak-tak- — keistas kalimas į tolimesnį mūrą. Pro rūsio mažytį langelį metasi mėnulio šviesa. Teisėjas atidžiai žiūri į kunigo veidą, norėdamas išskaityti artėjančio pavojaus galimumą.

Kunigas atsiduso: tai Gertrūda ateina jo uždaryti į šį sienoje esantį narvą ir apkrauti dėžėmis, kad niekam nebūtų įtarimo, jog "didžiausias Reicho priešas" čia tūno.

Su devyniais laikrodžio smūgiais vienuolynas sumiega. Niekas iš gyvųjų nevaikšto. Tada keliausi iš glūdimos nakties dvasios ir pradeda savo gyvenimą. Pirmiesiems sapnams užvaldžius miegančius žmones, išlenda iš savo narvo ir "urvinis žmogus" tylus, kaip pelė. Patraukęs tyro oro, tamsiais sraigto laiptais užkopia į teisėjo kambarį. Pasigirsta trys lengvi stuksenimai, ir jį pasitinka pilna džiaugsmo širdimi tautietis.

Teisėjo kambarys kuklus, kaip ir kiekvieno vienuolyne gyvenančio. Langai Gertrūdos dėka gerai uždangstyti storomis juodos spalvos paklodėmis, kad šviesa nepabėgtų pro langus. Ant staliuko spinksi mažytė lemputė. Kampe žalsvuoja radijo skalė. Dvi sesutės, Mariam ir Gertrūda, nežinant net vyresniajai Helonorai, parūpino dailių pečiuką, kurio čia nebuvo. Vogčiomis jos atnešdavo anglių, ir būdavo visada šilta ir jauku. Atsidarę spintą nakties draugai visada rasdavo pyragaičių, vaisių ir kitokio skanaus valgio, kurį pavakariais padėdavo "gerosios fėjos".

Būdavo vakarų, kad kažkas pasibeldavo į vienuolyno duris. Tada kunigas krūptelėdavo ir lengvais šuoliais nukurnėdavo į savo urvą, kur pasislėpęs išlaukdavo, iki ateidavo sesutė ir pranešdavo, kad atvažiavo buvęs vienuolyno auklėtinis, ar kitas nepavojingas asmuo.

Gavęs teigiamus pranešimus, jis vėl grįždavo tęsti nakties gyvenimo.

Kai laikrodė išmušdavo dvyliką, jis eidavo į koplytėlę.

Taip sukosi naktys, pakeisdamos dienas su sirenų kaukimais ir bombonešių vis dažnesniais pasirodymais ant miesto. Vakarų radijas triumfavo, kad jų karo mašina daro vis didesnę persvarą frontuose. Slapukai skaičiavo dienas. Jių troško išsivadavimo,

Teisėjas buvo geresnėje padėtyje, negu jo draugas. Tiesa, jis buvo gaudomas ir ieškomas Lietuvoje, bet Čekijoje, turėdamas kitus dokumentus, gyveno pusiau viešai, tik, žinoma, su dideliu atsargumu. Apie jo svečiavimąsi vienuolyne vyresnioji žinojo ir buvo su juo labai geruose santykiuose.

Už teisėjo kambario gyveno dvi senutės vokiečių, priimtos į vienuolyno prieglaudą iš pasigailėjimo, kad ramiau baigtų savo žemišką kelionę. Viena buvo kurčia, o antroji akla.

Nakties draugai manydavo, kad jos nepavojingos. Tačiau, kaip pasirodė, akloji turėjo per

gerą klausą ir nugirsdavo slapukų balsus. Gi kurčioji netikėtai kartą išvydo beįslenkančią sutaną į teisėjo kambarį.

Kurčioji ir akloji bendradarbiaudamos priėjo vienos išvados: vienuolyne gyvena tas, dėl kurio gestapas darė du kartus kratas ir netgi jas apklausinėjo.

Pamaldžios moterėlės daug galvojo, ar nenudėmė žinant nutylėti ir nepranešti apie jo buvimą vyresniajai. Ilgai jas kankino ta mintis, dėl kurios turėjo daug nemigo naktų ir sąžinė jas graužė.

Prieš pat Velykas į vienuolyną atsibaladojo jaunas kunigiukas vokietis Franz. Senutės tuoj ir sumojo jam išdėstyti sąžinės graužimą.

— — — —

Bokšto laikrodinis atžymėjo vienuolyktą nakties.

Tyla vaikščiojo po vienuolyno kampus, o juodoji tamsa užpildė visus koridorius. Blanki švieselė, kaip paprastai, spūksėjo ant teisėjo stalo.

Tuo laiku kažkas stipriai pabarškino į duris. Kunigas stryktelėjo ir išnyko kaip dūmas pro kitas duris.

— Įsileiskit, — pasigirdo rūstus balsas iš anapus durų.

— Gestapas! — pagalvojo, teisėjas rakindamas duris.

Duryse pasirodė kunigas Franz ir prie jo suslinkusi senukė, vienuolyno vyresnioji Heleonora. Franz įėjo švitriais žingsniais į kambarį.

— Kur jis? — paklausė piktu balsu.

— Kas? — paklausė teisėjas.

— Kunigas.

Jis tuoj atidarė spintose duris. Ten kabėjo tik drabužiai. Piktai užtrenkė, metė žvilgsnį po lovą ir išsiukštinėjo visus kampus.

— Tu gerai žinai, kad ieškome kunigo. Jis pas tave ką tik buvo. Sakyk, kur jis? — kalbėjo, Franz.

— Kas tamsta būsi? — piktai pažvelgęs, paklausė teisėjas.

— Argi tamsta nematai mano drabužio.

— Iš tamstos drabužio sprendžiu, kad galėtum būti kunigas, bet iš veiksmy manychiau, kad esate gestapo agentas.

Parauodo jis.

— Ar tamsta nežinai, kas gresia vienuolynui už ieškomo kunigo slėpimą? Vienuolynas bus uždarytas ir visi ištremti į darbo stovyklą, be to, vien vyresnioji nieko nežino apie pasislėpusį. Kas tai per užsieniečio akiplėšiškas! — šaukė didžiuliu balsu, kad ir tos senės iš miego prabudo. — Kad išgelbėjus vienuolyną, aš tuoj eisiu pranešti policijai, jei tamsta nenurodysi, kur jis yra.

— Aš su tamsta neturiu jokių reikalų. Eik, iš kur sveikas esi atėjęs. Aš galiu kalbėti tik su vienuolyno viršininke, kurią čia atitempei vidurnaktį ir dar ligotą.

— Sakyk, kur jis yra, — prabilo drebančiu balsu senutė, pasirėmusi ant lazdos.

Jos rankos drebėjo ir ašaros riedėjo išvagotais veidais.

Teisėjas padėjo senutei viršininkei atsisėsti. Ji pamojo ranka karštuoliui išeiti. Tasai, bumbėdamas prieš užsieniečius, išėjo. Po kiek laiko pasirodė "urvinis žmogus". Vyresniąją Heleonorą, kuri buvo vokietė, jie abu atsiprašė ir pažadėjo rytojaus dieną išnykti. Senutė ilgai tylėjo, ašaros jai bėgo per skruostus. Ji giliai atsiduso, išklausiusi kunigo praeities ir tarė:

— Sūnau, kurgi tu eisi? Pagaus, gresia tavo gyvybei pavojus! Pasilik, bet suvaidink prieš tuos asmenis, kurie tave žino, kad išvykai.

Jie abudu išbučiavo senukei rankas.

Rytojaus dieną su dviem valizomis, matant Franzui ir tom dviem senėm, juodu iškeliavo iš vienuolyno, tačiau, apsukę mūrus, padedant Gertrūdai ir Mariam, pro užpakalines duris vėl pateko į savo rūšį.

— — — —

Daug dar dienų nubėgo amžinybėn. Patrankos dundėjo vis aiškiau. Rusai veržėsi nuo Bruno į Čekijos gilumą.

Vienuolyno vyresnioji kaip atsigulė į lovą nuo ano vakaro, taip ir nebekėlė. Ji atidavė savo kilnią sielą Aukščiausiam. Tą dieną degė visos bažnyčioje žvakės. Gėlių vainikai ir bukietai kvepėjo. Skambėjo visi varpai ir aidėjo graudžios sesučių giesmės, sumišę su ašaromis, nes vyresniąją mylėjo visi žmonės dėl jos šventumo ir geros širdies. Bažnyčioje buvo ir teisėjas. Jis padėjo ant jos karsto raudonų rožių glėbį ir nesulaikydamas ašarų nuskubėjo į rūšį pas "urvinį žmogų", kurį rado atsiklaupusį ir besimeldžiantį už savo geradarės sielą.

Kunigas pakilo ir tarė:

— Aš kaltas dėl jos mirties.

— Ir aš, — tarė skausmingai atsidusdamas teisėjas. — Jos mirtis mus suriša dar didesnėn draugystėn ir duoda pavyzdį didelio pasiaukojimo dėl kitų.

Taigi, pasilikime draugais amžinai, — paduodamas ranką kalbėjo kunigas.

— Ir mirtis tegu mūsų draugystės teneišskiria, — atsakė teisėjas.

— — — —

Vokiečiai kapituliavo. Gatvėse džiaugsmu šūkavo žmonės. Ant namų plevėsavo čekų, amerikiečių, anglų ir raudonos bolševikų vėliavos.

Nakties draugai nebenorėjo sulaukti raudono diktatoriaus, kuris yra dar žiauresnis. Jų valizos stovėjo supakuotos. Prie jų ilgai triūsė sesutės Gertrūda ir Miriam.

Paskutinis rankų paspaudimas, ir ašaros riedėjo jų veidais:

— Mes jus mylėjome daugiau kaip savo širdis, nes buvote taurūs ir kilnūs. Telaimina jūsų kelius Dievas.

Rev. John C. Jutkevičius

Our Lady's Shrine at Cap-de-la-Madeleine, Quebec

To Catholics the world over, the month of October has a deep significance. It is a time dedicated by the Church for the purpose of paying honor and asking intercession of Our Lady as Queen of the Most Holy Rosary. Ever since that day some eight centuries ago when the lovely Mother of God, holding a Rosary in her hand, appeared to Dominic, taught him how to pray it and instructed him to teach the world how to pray it, the Catholic World has prayed the Rosary and has eagerly awaited each year the month of October to pay particular honor to the Queen of the Most Holy Rosary. Through the centuries the praying of the Rosary has often saved the world from the evils which from time to time have threatened it. It is, therefore, not surprising that the Church has dedicated an entire month to Her and that so many churches, schools and shrines have been named after Her as the Queen of the Holy Rosary. One of these shrines is the famous Shrine of Our Lady of the Cape at Cap-de-la-Madeleine in the Province of Quebec in Canada.

The Shrine is situated on a tongue of land lying out from the shore line just below where the St. Maurice river flows from the north into the St. Lawrence river. The St. Maurice river separates the village from the nearby city of Trois Rivieres about midway on Route 2 between the cities of Montreal and Quebec. The village was named after Magdalen or Madeleine who had anointed Our Lord before His death and washed His feet with her tears of repentance. For this reason the village is called Cap-de-la-Madeleine.

The first settlers came to this tongue of land about three centuries ago. Under the guidance of a Jesuit, Jacques Buteux, they prayed to Mary for protection against the Iroquois who attacked them off and on for the rich harvests which they obtained from the sandy soil they tilled with great difficulty. Their prayers were so fervent that the Indians finally fled and the settlers continued to till the soil in peace. In 1714 a small chapel was built in honor of Her who had so marvelously protected them. Then for a century there was no priest to serve the people. As a result, many lapsed into indifference and forgot the favors that were showered upon them by God through Our Lady. It was Father Luc Desilets who by bitter reproaches brought the people back to God. Their religious fervor grew until the small chapel was unable to take care of all those who came to hear mass. Because of this, plans were made to erect a much larger church.

However, a big obstacle confronted them. There was no stone nearby. It could be obtained only on the opposite side of the St. Lawrence river. At this point the river is about a mile wide and since the water is rapid and turbulent, it freezes only in the coldest and severest of winters. And the only way of transporting the stone from the opposite side of the river was by sleighs over the frozen river. Several years had passed and still the water had not frozen. In 1878 Father Desilets appealed to the people to pray to Our Lady so that the river could be bridged with ice that winter. Every Sunday after high mass the Rosary was publicly recited for that intention. The cold months came and went by with no results. In March 1879, the humble Pastor made a vow to the Mother of God that he would not destroy the chapel if the water froze but would dedicate it to her as the Queen of the Most Holy Rosary.

The vow was not made in vain for on March 14, a thin layer of ice began to form across the river and a great wind that had sprung up broke up the heavy ice at the mouth of the St. Maurice

river. Large pieces of ice floated down the river until they were caught by the thin, newlyformed ice. On the following Sunday, March 16, the people, abounding with hope, prayed the Rosary even more fervently. The ice gradually came together and the first guides readily found a path leading to the other side of the river. Two days later the ice of the bridge was six inches thick and a horse and sleigh safely reached the opposite side. The following day all the farmers came out with their horses and sleighs, numbering about 175, to haul the stone. This work went on for eight days and all the while the bridge held firm under the heavy weight of the laden sleighs. When enough stone had been brought over to build as high as the windows of the new church that year, the bridge of ice began to sag and crumble and eventually drifted in fragments down the stream.

The people at once realized that this was a miracle that Our Lady obtained for them. A mass of thanksgiving was said. The people rejoiced and sent up an avalanche of THANK YOU'S to Her. As the years passed, the church was built and today it is a testimony of the faith those pious people had in Our Lady of the Rosary.

Such was, as it is now called, the Prodigy of the Bridge of Rosaries and today at the Shrine

one can see and cross the Bridge of Rosaries that was built in memory of the miraculous event.

There is another interesting event connected with the Shrine. In 1854 when Pope Pius IX proclaimed to the Catholic World the definition of the dogma of the Immaculate Conception of the Blessed Virgin, a pious parishioner of Cap-de-la-Madeleine, Zepherin Dorval by name, presented to the church a statue of the Madonna. There was nothing extraordinary about it and in no way differed from the many others that were like it. Its eyes were lowered and its features were delicate-like. It was placed on a side altar of the Shrine.

On June 22, 1888, the day on which the Shrine was dedicated to the Queen of the Most Holy Rosary, the statue was transferred to the main altar in a ceremony that was well-planned for the occasion. In the early twilight of the same day, a lame laborer, Pierre La Croix, went to the rectory and asked Father Desilets and Father Frederick, the preacher for the occasion, to accompany him to the church and say some prayers to Our Lady for his recovery. The two priests agreed. As they knelt before the statue with the old man seated on a chair between them, suddenly the eyes of the statue became animated and gazed long and anxiously over their heads at some far distant scene to the west in the direction of Trois Rivieres. It was a look of extreme sadness. Our Lady's features became stern and grave. The two priests got up and moved before the altar to make sure that it was not a mere illusion. The old man finally uttered: "I have been seeing it for several minutes". They soon realized that this was really and truly a supernatural event. After about ten minutes, the marvel vanished and the three continued to pray for a little while longer. Then they left the church and the two priests went to the rectory to talk about the miracle. There have been countless attempts made to interpret it certain there is no doubt about the animation of the eyes of the statue. This marvel together with that of the ice bridge has made the Shrine world-famous and has attracted many pilgrims each year from all parts of the world.

The prestige of the Madonna and the Shrine became so great that in 1904 Pope Pius X authorized Bishop F. X. Cloutier of Trois Rivieres to preside in his name at the Solemn Coronation of Our Lady of the Cape. It was then that a golden crown was placed on the head of the Madonna and since then it has become the Madonna of the Canadian people. In 1909 the Shrine was declared a national shrine by the Bishops of Canada.

The miraculous statue remained at the Shrine until 1947 when for the first time it was remov-

ed from its place. On May 1 of that year it was taken to other cities where it was solemnly carried during processions for veneration by the faithful. Those on the streets without ceasing cried out: "Notre Dame du Cap, priez pour nous i. e. Our Lady of the Cape, pray for us". On June 22, 1947 the Madonna was taken to Ottawa where it presided during the First National Marian Congress held for the purpose of honoring the Blessed Virgin and obtaining for the world through Her a just and lasting peace. It was then that Canada was officially consecrated to the Immaculate Heart of Mary.

The Shrine at Cap-de-la-Madeleine is testimony of the concern that Our Lady has for her people. She is ever guiding us and protecting us from the dangers and snares that constantly beset us. The weapon She gives us to ward off the dangers of the modern age and protect ourselves against the pernicious doctrines of worldliness and secularism is the Rosary. On Oct. 13, 1917 in Fatima, Portugal, Our Lady appeared to three small children and said: "I am the Lady of the Rosary and I have come to warn the faith-

Balys Sruoga.

SAULĖLEIDŽIO GIESMĖ

Kas vakarą tylų su skausmu žiūriui,
Kaip slepiasi saulė už girių tolių.

It vystančio žiedo, it ryto rasos,
Taip gaila, taip gaila, taip gaila man jos.

Saulutė vis kilo ir kilo aukščiau —
Manoji dainelė skambėjo plačiau...

Uždegė dangų ugnis — pazarai —
Suvirpo dainelės gailingi skardai...

Bepiga dainuoti, kai saulė aukštai,
Kai šypso, kaip saulė, mergelės skruostai...

O saulė užgęsta ir verkia varpai —
Dainelė — kaip tollimo dalgio skardai...

Pavydžiu aš saulei skaisčiosios būties:
Tai visą pasaulį žemčiūgais nuties,

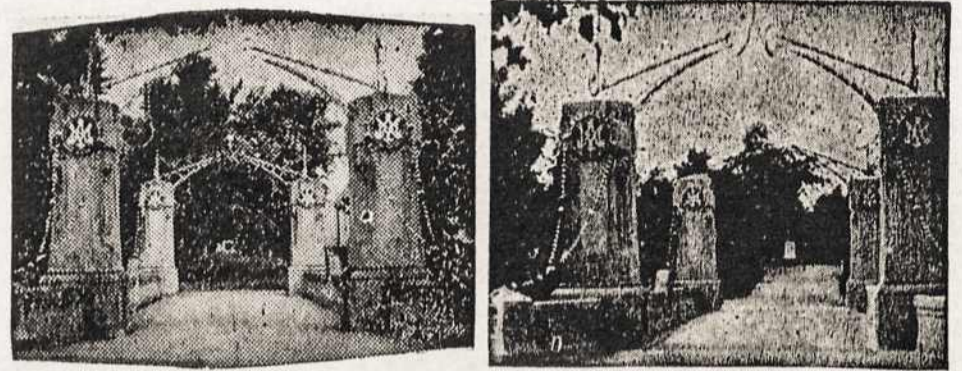
Tai vėtrą pašėlusią tyčia pakels —
Ir dangų ir žemę vienaton suvels...

Tai šypsosis vėliai, it deivė spindės,
Tamsiausias bedugnes kaip dangų nušvies...

O man bedūmojant po lauką dūmas —
Tai kas palydės į mėlynę godas.

Sparnuotasis rūkas... Plati vienuma.
Sudie tau, saulute, keliauki viena...

Keliausiu ir ašai... Kai marios sukauks,
Daina mano ašaromis tai pasidžiaugs.

ful to amend their lives and ask pardon for their sins. They must not continue to offend Our Lord, already so deeply offended. They must say the Rosary". We should, therefore, heed Our Lady's advice and cultivate a special devotion to the Rosary. Thus we shall accept Her as our Mother and Queen because Christ, our Brother, gave Her to us.

There is a two-fold reason why we as K. of L'ers, should honor and pray to Mary. Firstly, because we are Lithuanians. The people of Lithuania have always had a great devotion to Mary and manifested this devotion by the frequent recitation of the Rosary. Was it not the late Pope Pius XI who, chatting with some pilgrims at a papal audience and learning that they came from Lithuania, called Lithuania "TERRA MARIAE i.e. LAND OF MARY". And this is not surprising when one learns of the many beautiful hymns Lithuanians have composed in Her honor, of the little shrines they built in their homes and on their plots of land, of the many churches which bear Her name and of the fervent devotion they had for the Queen of Heaven and Earth.

Secondly, because we have chosen as our Patron Saint, St. Casimir. We have set him as our example and as one whose virtues we shall try ever to follow. His greatest devotion was that to Our Lady. The Rosary was one of his favorite prayers. His favorite hymn was the well-known "Daily, Daily Sing to Mary", a hymn composed by St. Bernard in Her honor. At his request a copy of the hymn was placed in his casket at his death. It is hence fitting that we, following the example of our Patron, should also love the Mother of God and make use of the Rosary in our devotion to her.

So let us take advantage of the coming month of October to pay our respects to the Queen of the Most Holy Rosary. Let us pray the Rosary often if not every day. Through it let us ever have recourse to Her Who promises to be ever with us now and at the hour of our death. Let us attend faithfully Rosary devotions that will be held in our parish churches. With the Queen of the Most Holy Rosary on our side, we just can't lose not only as Catholics struggling for our salvation but also as K. of L. members working for the betterment of our organization.

Oficialus Skyrius

VYČIŲ SEIMAS

Jau daug laiko, kaip vyčiai kasmet susirenka į vieną būrį, susiunčia savo atstovus ir nustato veikimo planus.

Šiemet vyčių seimas šaukiamas Detroite. Tai vėl bus šauni proga pažvelgti į savo darbus ir aptarti naujus žygius.

Vyčių seimai organizacijai yra didelis akstinas. Jie išjudina narius ir valdybas. Jie duoda naujo užsidegimo ir naujų idėjų. Čia susirenka lietuviškas jaunimas iš visos plačiosios Amerikos, ir juos sutraukia noras veikti Bažnyčiai ir lietuvybei. To noro vedami, susivažiuoja vyčiai iš visų šios šalies vietų.

Mūsų dienomis kiekvienas seimas, kiekvienas susivažiavimas turi ypatingos reikšmės. Gyvename nepaprastus laikus. Tiek lietuvių tauta, tiek visas pasaulis išgyvena netikrumą ir su rūpesčiu žiūri į ateitį. Todėl kiekvienas seimas turi būti proga ne tik apžvelgti savo veiklą, ne tik atsiminti tėvų žemę Lietuvą, bet ir jai padėti kovoje dėl geresnės padėties. O tokia kova yra sykiu ir žygis į gražesnę viso pasaulio rytojų.

Į vyčių seimą raginame ne tik gausiai siųsti atstovus iš kuopų, bet ir paskiriems nariams ar vyčių grupėms susivažiuoti. O tai nesunku padaryti iš artimesnių vietų. Taip pat reikia laukti, kad vietos ir apylinkės lietuviai katalikai kuo gausiau aplankytų šį vyčių seimą.

Taigi, padarykime savo seimą ir gausų dalyviais, ir gražų, ir prasmingą nutarimais bei darbais. O tai priklauso ne nuo kai kurių vyčių, bet nuo visų organizacijos narių.

Ligi pasimatymo Detroite, vyčių seime!

DVASINĖ SEIMO DALIS

“Be manęs Jūs nieko negalite padaryti”.
Joan. XV - 5.

Šitaip Kristus atsiliepė į apaštalus savo pamoksle, kurį pasakė keliaudamas į Getsemanės daržą. Taip Išganytojas pareiškė amžiną tiesą, kad visas pasisekimas, nežiūrint koks jis būtų, priguli nuo Dievo palaiminimo. Kiekvienam pasisekimui būtina reikalinga Dievo pagalba. Be tos pagelbos veltui darbuojasi žmogus. Todėl Psalmistas rašo: “Jei Viešpats nestatys namų, veltui darbuojasi tie, kurie juos stato.”

Mes Vyčiai ruošiamės prie svarbaus darbo, metinio seimo. Vėl suvažiuos iš visų kuopų atstovai bei vadai apsvarstyti organizacijos problemas bei klausimus. Pažvelgs į praėjusių metų veikimą, kas buvo nuveikta, kas buvo apleista, kokia pažanga buvo padaryta, kokios klaidos buvo papildytos. Nutars paskui kur ir kaip veik-

ti per ateinančius metus dėl greitesnio atsiekimo vytiškų idealų. Šis darbas nelengvas, gana sunkus, todėl neįmanoma jį pasekmingai atlikti vien tik savo pastangomis. Čia reikia Dievo palaimos be kurios seimas neturės jokio pasisekimo.

Todėl visų prašau ypatingos domės atkreipti į dvasinę seimo dalį. Visos seimo valandos svarbios, bet svarbiausia ir naudingiausia bus Šventoji Rimties Valanda sekmadienį, rugsėjo 12 d. Šv. Antano Parapijos Bažnyčioje. Tos valandos programa bus sekančioji:

- 1 — Iškilmingas, organizuotas įėjimas į bažnyčią — 10:45 A. M.
- 2 — Giesmė — Garbinkime Šv. Sakramentą.
- 3 — Asperges.
- 4 — Giesmė — Pulkim ant Kelių.
- 5 — Iškilmingos Šventos Mišios ir Pamokslas — 11:00 A. M.
- 6 — Viešpaties Angelas.
- 7 — Malda į Mariją už Lietuvą ir Taiką.
- 8 — Vyčių pasiaukojimas.
- 9 — Susitelkimo Minutė — Tyla — Vargonų Varpų Malda.
- 10 — Vyčių Himnas.

Be to primenu, kad penktadienį seimą atidarysime 8:30 A. M. bažnyčioje su šventomis mišiomis, kurios bus atlaikytos už visus mirusius vyčius. Jų negalime užmišti, tad raginu visus vadus bei atstovus atvykti į seimą tokiu laiku, kad būtų galima dalyvauti tose šventose mišiose.

Neapleiskime šios dvasinės seimo dalies. Visas seimo pasisekimas priklausys nuo to, kaip išpildysime šią svarbią dalį. Tik su Dievo palaima galėsime turėti tokius rezultatus, kurie bus mums naudingi per ateinančius metus.

Kun. Jonas C. Jutkevičius
Centro Dvasios Vadas

OFFICIAL K. OF L. POSTCARD

When one is away from home for some reason or other, the customary thing to do is to send a postcard to one's relatives and friends. The sending of these cards is nothing other than an expression of remembrance or friendship for the one to whom the card is sent. The cards may have a picture of hotel, a public building, statue or monument or they may have pictures of scenes of historical or natural interest in a locality where one may be.

The Supreme Council recently decided that it would be more than fitting for the K. of L. to have a card of its own. We are happy to say that such a card has been made and is now available to all members.

The card is similar to any postcard you may

buy at any store or newstand. It very aptly promotes the K. of L. idea... The picture side is dominated by the K. of L. seal with a Knight in the very center. Over and above the seal are the words: *Lietuvos Vyčiai*. To the top left is a picture of St. Casimir, our Patron Saint while to the bottom right is a picture of a Lithuanian dance group. In the other open spaces are the words of our motto in Lithuanian and English. The card is colored and very attractive to the eye. On the correspondence side are a few lines which very briefly explain the purpose of the K. of L.

Present day prices are very high but we are able to offer the cards to anyone at the following rates: 3 for a nickel to anyone buying less than 100 cards and 4 for a nickel to anyone buying 100 or more. Councils may buy in 100 lots and resell them to members — 4 for nickel with the profit thus realized going into the council treasury.

All orders should be placed with the National Spiritual Advisor:

Rev. John C. Jutkevičius
153 Sterling St.
Worcester 4, Mass.

This postcard offers us a splendid opportunity

Jurgis Baltrušaitis

AUDĖJA

*Ir kai giedras rytas rieda,
Ir kai sutemos artėja,
Savo romų žemės žiedą,
Savo skirti, gerbk, audėja!*

*Margink darbščiai ilgas juostas,
Kad paaustum lieką sprindį,
Kol neblykšta tavo skruostas,
Kol tau žemės saulė spindi...*

*Suok sutemus giesmę graudžią,
Kad tau rytas daug melavo,
Bet pajusk, kad staklės audžia
Amžių metmenis, ne tavo...*

*Amžių mįslei tavo skietas
Ir muštuvų darnas mojis,
Tau tik staklių suolas kietas,
Tavo sostas keturkojis —*

*Bet priimk ir toki kelią —
Kad ir vargšė, tu ne vergė —
Kito audeklo dalelė,
Tu jo margą mįslę sergi...*

*Ir jei temstant nevaitosi
Ir vis tiesi ranką miklią,
Tu per vargą sužinosi,
Kas Audėjas, kas šaudyklė...*

for spreading the K. of L. idea all over the country. People receiving them will at once know that such an organization as the K. of L. exists, what it stands for and that Lithuania is represented in the U. S. by a group which represents the finest of our Lithuanian-American youth.

So take notice and send in those orders which will receive prompt attention. Every member should always have a supply of these postcards on hand. They may be used on vacations, at national and district conventions, on business trips, in fact almost everywhere. When a thought or two has to be conveyed, why not use a card instead of a letter?

Every council should set up a postcard booth and make use of every opportunity available to distribute as many cards as possible. Let every member say "I shall use a K. of L. postcard".

YOUTH ON PARADE

On Sunday, Oct. 3, 1948, Archbishop Cushing of Boston is sponsoring a mammoth parade of the youth of all the parishes of the Archdiocese of Boston. It is expected to be one of the greatest youth demonstrations in the history of the country. Its purpose is to give the youth an opportunity to give public expression to their faith in God and their unity with the youth of the Archdiocese.

St. Peter's Lithuanian parish in South Boston is planning an active participation in the parade. The Knights of Lithuania, Council 17, is devoting much of its energy to help the parish prepare an impressive Float depicting the suffering of Lithuania. The Float shows a young Lithuanian mother with two little children, in national costume, praying before a typical Lithuanian Wayside Cross for her dead soldier husband. A large red sickle sweeping the scene represents the attempt of the Communists to cut religion out of the souls of the people. Entitled "Lithuania's Fight for Freedom", the Float will do much to acquaint the people of Massachusetts with the sad plight of Lithuania under the heel of its Red oppressors.

In addition to the Float, the parade committee is mobilizing the entire Lithuanian youth of the parish to march in the great demonstration. An intensive campaign is being carried on to register all the young people of Lithuanian ancestry to assure the participation of a large contingent of Lithuanian youth. Council - 17 is working hard for the success of the parade for it will prove one of the rare occasions when the Lithuanians of Boston have had so large an audience before which to plead their cause.

Lawrence, Mass.

COUNCIL 78

Through the initiative of Father P. Shakalis, a general meeting was called on July 12th, at which time Rev. J. C. Jutkevičius, nat'l spiritual director, gave an inspiring talk on the aims and purposes of the K. of L., and Council 78, was revived. M. A. Norkunas, founder, also spoke with fervor.

Following were elected temporary officers: John Zenevitch, pres.; Agnes Vilkišius, vice-pres.; Arlene Marcinonis, sec'y.; Frances Suslovich, fin. sec'y.; Phillip Bingales, treas.; Bernard Zenevitch, sgt.-at-arms; and Genevieve Marcinonis and Genevieve Zenevitch, correspondents. Father P. Shakalis is our spiritual advisor.

Since the council's revival, we have held three meetings and our membership is increasing. Our council is most anxious to get underway and become active once again. The officers, with the capable assistance of Father Shakalis, will continue the membership drive. C-78 will be represented at the convention held in Detroit. Genevieve A. Zenevitch

New England District

Sunday, October 10, 1948 promises to be a day full of learning and social activity. The following program is being prepared:

1. Meeting — St. George's Lithuanian Church Hall, St. James Ave., Norwood, Mass.
Topic, "Leadership". Time 1:30 P. M. Sharp.
2. Bowling Tournament — Norwood Sport Center, 65 Cottage St., Norwood, Mass. Time 4:00 PM.
3. Refreshments, dancing, singing, and results of afternoon bowling meet — St. George's Lithuanian Church Hall, Time: Immediately after completion of bowling.

On February 1, 1948 at Our Lady of Vilna Parish Hall in Worcester, Mass., the New England District sponsored its first of a series of meetings on "K. of L. Leadership" under the capable supervision of

Father John Jutkevičius, national spiritual advisor and Joe Lola, district president — the initial meeting attained excellent results.

The coming meeting will be of vital interest to all present, and potential officers. It is no secret that the well being of any organization depends greatly on its officers. Every member concerned with the future well being of the K. of L. should make every effort to attend this very important meeting. Time will be of the essence on this day which makes punctual attendance imperative.

By this time, everyone has heard about the overwhelming success of the bowling tournament held in Boston on March 21, 1948. Twenty-six teams competed for the trophies which were won by the girls of C-17 South Boston and the men of C-116 of Worcester. The social that followed attracted close to one hundred and fifty bowlers and guests. Everyone agreed that the district should sponsor more such activities to better acquaint members and encourage friendly competition.

On October 10th the Norwood Sport Center will be the scene of another great K. of L. bowling tournament. It is hoped that Waterbury and Athol, the two missing links last March, will be able to participate in October.

Plan now to be in Norwood, Massachusetts, on Sunday, October 10, 1948.

Stephen Contons
Sports Co-ordinator

Detroit, Mich.

COUNCIL 102

On July 31st, five of our members, Anna Mae Uznis, Isabel Peterson, Frank Peterson, Rudy Sokal and Al Grybis represented our council at the first meeting of the Michigan—Ohio district, held in Cleveland and report that it was an eye-opener as to how the K. of L. functions. Much business was transacted at that meeting. The hosts were most hospitable and hope that we shall be able to reciprocate in the near future. Perhaps at the annual convention.

Frank Peterson

Cleveland, Ohio.

COUNCIL 25

The K. of L. delegates of Detroit, Dayton and Columbus invaded Cleveland on August 1... Reason — our district meeting was held here... We were happy to greet them and hope they will return real soon... It was our first opportunity to meet them... We're sorry we didn't meet them sooner, they are a swell bunch.

Says Pat Z. of Dayton... How's the voice holding out? I was glad to meet Dottie M. of Dayton... another correspondent like myself...

C-25's Card Party held July 31 was a success... thanks to all who helped put it over...

See you all in Detroit!

Blondie

Westfield, Mass.

COUNCIL 30

Four of our members, Gladys J., Pauline P., Bertha G. and Anne M. spent their summer vacations in Rockaway, New York. The girls came home with a beautiful coat of tan. New York has been their main topic of conversation ever since.

During the Fourth of July celebration at Marianapolis, Jeanette G. and Pat K. were busy working at the dart-throwing booth. Except for the afternoon shower, the day was beautiful and well spent by both the young and the old folks.

A group of our members have been enjoying the summer by attending weekly dances. You can hear much discussion of the fun they have at these dances, during the club meetings. Besides dancing, Anne J. has another interest — Joe from Springfield.

Franny Mikelis recently celebrated her birthday. Anyone entering her house would mistake it for a flower shop because her handsome cop sent her flowers and more flowers! He also gave her a portable radio. Golly — some girls are lucky!!! Ann Zvalonis recently received a beautiful diamond. We wish to congratulate Ann on her engagement.

Jay-bird

L. Vyčių 102 kp. Gyvavimo Apžvalga

DETROIT, MICHIGAN.

Po pirmojo pasaulinio karo ir anksčiau lietuvių dvasia buvo pakilusi. Jie būrėsi į parapijų choras, draugijas ir šiaip meno ratelius, kad jaunimas galėtų pasidaruoti savo tautos labui.

Liet. Vyčių 79 kp. Šv. Jurgio parapijoje buvo suorganizuota, rodos, 1917 metais komp. A. Aleksio pasidarbavimu. Tai kuopai priklausė iš visų Detroito kampų katalikų jaunimas.

Susiorganizavus West Side Šv. Antano parapijai, kur tuo metu lietuvių buvo gana daug, veiklesnis jaunimas priklausė 79 kuopai. Pradėta rūpintis, kad ir West Side suorganizuotų vyčių. 1919 m. lapkričio mėnesį sušauktas susirinkimas pas Joną Naką kun. F. Kemėšio patarimu suorganizuoti naujai kuopai. Dalyvavo gausus būrelis.

Buvo suorganizuota Liet. Vyčių 102 kp. Valdybą sudarė Juozas Taukus pirm., Rapolas Piragis vice-pirm., Juozas Bartkus rašt., Antanas Buknis fin. rašt., Jonas Nakas išd. Dvasios Vadas buvo kun. F. Kemėšis, kuris tuo metu buvo Šv. Jurgio parapijos klebonas. (Kun. F. Kemėšio rūpesčiu buvo suorganizuota ir šv. Antano parapija).

Vyčiai tuoj ėmėsi darbo. Žiemos metu surengė keletą pramogėlių.

Turėdami išde pinigų, komp. A. Aleksio patarimu, sudarė mišrų chorą.

1920 m. kun. J. F. Boreišis buvo išventintas į kunigus. Jis Šv. Antano parapijos reikalais pradėjo rūpintis. Vyčių choras per lietuvių pamaldas, kurios būdavo laikomos svetimtaučių bažnyčiose, gražiai pagiedodavo, kol lietuviai pasistatė Šv. Antano bažnyčia.

1922 metais Šv. Antano bažnyčia buvo pašventinta. Kun. Boreišiui tvarkant, prasidėjo pilnas veikimas.

Liet. Vyčių 102 kp. greitai išaugo. Klebonas daug padėjo savo nuolatiniu raginimu rašytis prie Vyčių 102 kp. Vyčiai pradėjo ruošti piknikus parapijai ir žiemą pusiau su parapija vaidinimus, kuriuos kun. J. F. Boreišis režisuodavo. Parengimais būdavo ne tik gausūs, bet ir programos įdomios.

Vyčiai, turėdami stiprų chorą, sudarė vargonų fondą. Per kelis metus fondas išaugino virš 5000 dol. Parapijai perkant naujus vargonus Šv. Antano bažnyčiai, Liet. Vyčių 102 kp. už vargonus įnešė 5000 dol. ir dar keliolika notų užmokėjo. Galima sakyti, kad Liet. Vyčių 102 kp. tik prie vargonų prisidėjo virš 6000 dol.

Vyčiai buvo labai pamėgę sportą. Turėjo stiprias sporto komandas: baseball — vyrų, basketball — merginų ir vyrų. Jie svetimtaučiams kailį išpliekdavo. Vyčiai baseballą yra žei-

dę su Chicagos, Daytono, Clevelando vyčių komandomis.

Liet. Vyčių 102 kp. labai daug pasidarbavo Lietuvos reikalams, rengdami Lietuvių Dieną, paminint Lietuvos nepriklausomybę. Aukus rinkdavo Lietuvos reikalams.

Žodžiu sakant, Šv. Antano parapijoje vadovaujant kleb. kun. J. F. Boreišiui, vyčiai yra nuveikę didelius ir naudingus darbus Bažnyčios ir tautos labui.

Per tą laikotarpį iki antram karui pirmininkais yra buvę ir daug darbuotės parodę Vinelis, Minčius, Podolskis, Juozas Andriuškevičius, Parimskas, Bendoraitis. J. Sakalas ilgus metus ėjo išdininko pareigas. Daug darbavosi Juozas Bartkus, Rapolas Piragis (miręs). Kazimieras Samsonas per 8 metus buvo biznio menedžeris. Ir merginos didelį veikimą parodydavo — Kairiūtė, Marija Andriliūnaitė, Skambaitė, Aukštakalniūtė, Šliumpaitė, Staniuliūtės, Kaupaitė, Keblaitės ir kitos.

Vyčių chorą pirmiausia mokė komp. A. Aleksis, T. Lauciūtė-Mazolienė, muz. J. Jankus, art. J. Olšauskas. Jie paruošdavo koncertus bei pastatymus. Dabar jau keliolika metų darbuojasi Šv. Antano parapijoje muz. Juozas Blažis.

Antram karui užėjus, visi vyčiai jaunikaičiai buvo pašaukti į kariuomenę. Veikimas sustojo. Palikta pirm. Elena Žaliagiriūtė-Smolek, kuri su merginomis rūpinosi, kad vyčiai kareiviai nebūtų pamiršti laiškais bei dovanėlėmis.

Praūžus karui, pradėjo grįžti jaunuoliai. Pirm. E. Žaliagiriūtėtei vadovaujant, sušaukiamas jaunimo susirinkimas šv. Antano parapijos mokykloje. Kun. J. F. Boreišis pasakė kalbą, pasveikindamas dalyvius, ir nurodė reikalą atgaivinti Liet. Vyčių 102 kp. Susirinkusieji tai ir padarė.

Valdyba buvo išrinkta tokia: E. Žaliagiriūtė pirm., Ed. Slavinas vice-pirm., Mildred Slavinas nut. rašt., Francis Zvirzginas koresp. sek., Julius Zvirzginas fin. rašt., P. Parimskas išd. Ši valdyba pasidarbavo per dvejus metus suorganizuodama visą veiklesnį jaunimą. Turėjo susivažiavimą su Daytono vyčiais. Vieni pas kitus suruošė keletą parengimų.

Pereitais metais delegatus pasiuntė į seimą, kad pakėlus kuopoje gyvesnį ūpą. Gauta naujų narių. Kuopa iš anksto pradėjo rengtis prie šių metų seimo.

Liet. Vyčių 102 kp. valdybą 1948 metais sudaro: Vytautas Žaliagiris pirm., F. Peterson vice-pirm., Ann Yuršis nut. rašt., Anna Mae Uznis koresp. rašt., Teresė Žaliagiris fin. rašt., Ed. Slavinas išd. Dvasios Vadas yra kleb. J. F. Boreišis. Valdyba su dideliu rūpestingumu ruošiasi prie Vyčių seimo. Kaip Liet. Vyčių 102 kp., taip visi katalikai pasiruošę atvykusius delegatus ir svečius nuoširdžiai sutikti. Laukiame.

Koresp.

Kun. Dr. Ig. Boreišis, šv. Antano lietuvių parapijos klebonas, Detroit, Michigan, Liet. Vyčių garbės narys, kurio globoj vyksta 35 Vyčių Seimas.

Worcester, Mass.

COUNCIL 116

Our parish hall rang out with beautiful songs in Lithuanian under the direction of "Bill" Burdulis, our organist, at the opening of our August meeting. The main business discussed was the National Convention. The official delegates elected were Edward and David Vaskas, Helen Gvazdauskas, Joe Augustine, Rita Kaspar and John Stansky. Plans were also for the Field Day to be held in Brockton, Mass. Ed Vaskas will take charge of the workers. This second annual N. E. District sports and picnic event is looked forward to by all members. A committee was selected to meet with Council 26 and plan a joint-outing sometime in the fall — Dave Vaskas, Aldona Paul and Lillian Tamulevich are in charge. During the meeting we had a little intermission and sang "HAPPY BIRTHDAY" to Mrs. Wackell (Dickie's mom) who was being honored by the Ladies Alliance of the parish.

KAS NAUJO?

The softball team made out pretty good this year. Although the league season is over, the team has been invited for a return game with the Vets at Rutland and also to play in the Olympic Invitation tournament starting August 9.

Al Tumas is to leave shortly for the Navy to begin his training at the Great Lakes Naval Training Station. Ship AhoY!

Speaking of the softball team — the players traveled to the Braves

Field to see the Braves-Dodger Game, August 12, 1948, as a reward for their efforts during the season.

Worcester celebrated its Centennial anniversary July 25 to July 31st. What a week, parades, fireworks, beauty contests and all the trimmings. Many of K. of L'ers took part in this celebration — we are proud of them and commend them for the additional glory bestowed the Lithuanian population of Worcester. The Lithuanian group walked away with the honors on Nationality Night.

During the Centennial celebration Ed Vaskas was also one of the attendances, officially of course, at the selection of Miss Massachusetts of Sun Valley — he was so close to the contestants that he had handcuffed his hands for fear of reaching out. An on-looker observed Ed gritting his teeth and trying to keep still.

July 18th was a beautiful Sunday — a bus load of us took a trip to Nantasket Beach for our annual beach trip. The whole gang found a place on the beach together and we huddled close to keep from being stepped on by a million and one other bathers. About four o'clock the swimmers left the beach to wander on the board walk and pavilion. Seven o'clock found us on the way home... everyone was quiet; but every so often some one would burst out with a song, or our Pres "ED" would tell one of his ever-interesting tales. Poor Ed — he suffered either from the lobster red sunburn he acquired or his wrestling on the sand with Stan?

TRAVELERS

Our members are certainly hitting the road this year for their vacations! Helen Gvas and Bertha Bechunas of Norwood — Atlantic City and Points East; Mary and Irene Balukonis off to Old Orchard Me; Charlotte Mitchell also went to Old Orchard (when she came home her mother was frightened for her daughter was so black); Mary Kaliunas, Mary Gvaz — got their tan at Nantasket; Fr. John just got back from his vacation over a 2500 — mile jaunt; Addie with her family and Stan and his mom visited Washington and Atlantic City; Dick Wackell and family heading for the Canadian border and Lake Champlain on a fishing trip. When Dick gets back he will start school at the Holy Cross; Rita Kasper and Rita Chupis spent their leisure time at Hampton Beach.

Some ore News!

Bill Montville and Ruth Shablin will be taking the walk down the middle aisle very shortly. John But-

kevich will join the march sometime this month.

Betty and Al Pavolis are currently celebrating their first wedding anniversary.

Ann Miller, our financial secretary, is glad the bus strike is over. She has so far to come — now it's easier to attend both the regular and officers' meetings.

C-26 has invited us to their dance at Maironis Park which took place on August 7th — featuring an all-girl band... we had an enjoyable time.

Our council paper entitled "Equestrian" is coming along very nicely. "The Brite Knight Lites" from Harrison-Kearny, N. J. sends greetings to our newspaper and wishes it a lasting survival. C-29 of Newark, N. J. also publishes "The Key". We thank both councils for their well wishes and the copies of the paper they sent us.

CONGRATULATIONS

Our pastor, Rev. Fr. C. Vasys, celebrated his 35th anniversary of being ordained to the Roman Catholic priesthood. In 1929, following the death of Rev. Čaplikas, Fr. Vasys came to our parish. He has done much in the improvement and growth of our parish. He is honored and respected by members of our city and state officials because of his commendable records as a leader. We are also deeply grateful to Fr. Vasys for the help and encouragement he has given the K. of L. as one of its founders. "Vistuke"

Providence, R. I.

COUNCIL 103

We were honored to have Joe Matlachinskas as guess speaker at our July meeting at which he gave an inspiring talk on Lithuanian Affairs. Many thanks, Joe.

Rumor has it that all roads will be leading to the Churchhill House, 155 Angell Street, Providence, September 25; time of the District Convention Dance. Dancing from 8 to midnight. Music will be provided by the one and only Dana Orchestra of R. I. We'll be seeing you all at the dance.

Our annual K. of L. picnic was held July 25 at Klaipėdos Park. We want to thank our chairmen George Alukonis and Marge Werbicki for doing such a splendid job in making this picnic a great success. We thank all our members who helped out. Many thanks to our neighboring councils: South Boston, Norwood and Worcester for attending. Special note to Steve and Johnnie Contons for giving us a helping hand throughout the day.

"Happy Twosome"

Paterson, N. J.

COUNCIL 61

The social activities of our council are continuing during the summer. The last one was a moonlight sail on the Hudson River. Previous to that, a hike was held in spite of the weather which was quite wet. Future plans include a big league baseball game and a picnic at Bertram's Island.

With the coming of Fall, all attentions are being centered upon our dance to be held at Washington Hall in Paterson on Saturday evening, October 2nd. Tentative arrangements have been made to present the K. of L. — sponsored dance group, one hour before the dance begins at 9 p. m.

The council sincerely hopes all neighboring councils will attend the dance and if possible, see the show scheduled for 8 o'clock. Final details and complimentary tickets will be sent to each council.

The Committee is hard at work to make this "Pink Elephant Nite" the best time you've ever had at K. of L. Dance. Do come!

Ellie

Dayton, Ohio

COUNCIL 96

Our annual picnic once more was a huge success. This picnic was in memorial of one our great members, who is deceased, Joe Goldick. The picnic day began with a High Mass at which all members received Holy Communion "in corpore". Following Mass, we dedicated a plaque in honor of our beloved member, the late Joe Goldick. The plaque was donated by Mr. and Mrs. Stan Lucus, to whom we are most grateful. We also received many other donations, all of which went to help make our picnic a success. We wish to thank every one for their kind and generous donations. Credit for this successful picnic goes to Stan Sluzas and Mike Petkus, co-chairmen and the entire membership.

Many of our council members maneuvered up to Cleveland for the Ohio-Michigan district convention. We returned with many of our active members as officers: Father Katarskis, spiritual advisor; Frank Gudelis, president; Pat Zelinskas, rec. sec'y; Mike Petkus, trustee. Congratulations! We are certain that they together with the other officers will work faithfully in making our district larger and better.

It is with great pleasure that we extend our deep thanks to the Cleveland council for inviting the district to hold its convention in Cleveland, and also for showing us a grand time during our stay. The next district

convention will be held in Dayton, sometime in the Spring.

Memories of the DISTRICT CONVENTION: Mr. Venslovas made an excellent toastmaster — Nell and Marian feet sore from walking — Anna Mae drinking plain ginger ale and not knowing — Why were Al's shoes too big and coat too tight — Pat losing her voice — too much singing — Rudy and all his female relatives — Mr. and Mrs. Peterson with their innocent looks and actions — Mike buying Lithuanian records — Mary Ann, Eleanor and Ruth arriving late but not losing any time — Anne losing her shoes — Miller girls and their private apartment.

I'll be seeing you at the National Convention in Detroit. Dottie.

South Boston, Mass.

COUNCIL 17

After a brief absence, we once again resume our correspondence!

We are actively engaged in helping the parish sponsor a float for the Catholic Youth Parade to be held in Boston, on October 3rd.

Despite the warm weather, our Lithuanian Affairs Committee continues to work in behalf of our Displaced Persons and Lithuania, under the capable leadership of J. Matachinskas.

Larry Svelnis' farm is getting to be quite the place for weenie roasts, these days. Several weeks ago, our members together with Brocktonites spent the day at Norfolk, also our council was invited to spend the evening at Larry's place on July 31st.

Among the newly weds in our council are: Joe Svelnis — Aldona Kulikauskas of Brockton; also our treasurer, Helen Yankauckas — Edward Strazdes.

NEWSIES:

Our charter member, John Petrauskas is still convalescing at the Chelsea Naval Hospital. Have we all sent get-well cards to our members?... It was good to see Joe Miller's face at our monthly meeting, during his recent leave... Many of us worked hard at the successful parish CARNIVAL, headed by Father Al Abračinskas... Tony Y., Steve and John C. had an enjoyable week-end trip to Canada, recently. They shortened their trip to be back in time for the board meeting. That's what we call true K. of L. spirit... The Matachinskas family is increased by one more as of May 29th. Congratulations, Joe and Marion.. Best wishes are extended to Virginia Petraitis and Franky Markuns upon their engagement... Lewiston, Maine, seems to be the popular spot for vacations this year. Ask Angie M.,

Nellie S., Al "Chet" and Bob K. It certainly is VACATIONLAND... We welcome our newest Ladies into the council — Warsakas, Petronis and Miskinis.

EXTRA:

Delegates to the 35th annual convention: Steve Contons, Larry Svelnis, Marion Matachinskas, Anele Marks, John Contons and Ginkus.

"Sunshine"

Great Neck, N. Y.

COUNCIL 109

July was the month for softball games. We matched our wits against Newark, with a score 6-4, Great Neck being the victors. Two fellows eating their hearts out to play in the game were Gene Lewis from Newark and our own "Husky" Savage. We're rootin' for you fellahs! Hurry and get well! Joe Sakavich also seemed to turn a little pale watching his "boys"! Never mind, Joe, you can't win all the time! After the game we had our usual noisy social in the woods. Tony Kober was again master of ceremonies leading the group in songs. Incidentally, Newark Fellahs! We're going to start charging for teaching you-all the latest dance steps! We're wondering how those five fellows enjoyed playing cards with our Annie Martens. From the looks of her smiles, she must have been winning! Wouldn't you know just when everyone got in the groove, a downpour of rain surrounded us and chased us off to Kosmowski's where the social was completed in rare style.

Our day of woe was on July 25th when the Brooklyn council mangled us with a score of 15-0. We'll be ready for you next year, though. Incidentally, Brooklyn, next time you come out, leave those lunch boxes at home. We've got plenty for everyone!

On August 1st we were again on the softball diamond — this time against New York council 12. The weatherman was a little sad on this day and the game was played in not the very best of conditions. Great Neck triumphed with a score of 5-2. The social that followed was held at Kosmowski's, where everyone got to know each other better. We're wondering why all our gals were surrounding "Kissin' Jimm" Yatkaukas. He really has the right idea — or should I say, technique!

We enjoyed having all the above councils with us, and compliment all for being such a grand sports.

In the midst of our softball activities, a few birthdays were celebrated. Our sincerest good wishes go out to Pete Bernatovich, Lillian Remenchus and Tony Kober.

Our August meeting brought forth

only a handful of members. Let's hope it's only due to vacations. Come on, members, let's see you at all the meetings. One is just as important as the next one! The forthcoming national convention in Detroit was thoroughly discussed. Jo Rusas and Maryann Wesley take pride in the fact that they have attended the last several conventions and are hoping to attend the convention this year.

Packages of food for D.P.s from our members were handed over at the N. Y. - N. J. district meeting, August 9th.

Our council has completed arrangements for the Fall Dance to be held October 16th, — Polish American National Hall, Lakeville Road, New Hyde Park, L. I. Three grand prizes will be raffled off at the dance. Get your tickets early — We want YOU to win!

... Snoopy

Worcester, Mass.

COUNCIL 26

Several dances were recently held for the purpose of further equipping our clubrooms. We wish to thank all our neighboring councils for attending these dances. The clubrooms are shaping up beautifully — we invite you all to come and pay us a visit.

Tentative date for our joint outing (Councils 26 and 116) is scheduled for the first Sunday in October, at Lake Manchaug. We are looking forward to this happy occasion.

Just a reminder that our council is planning to hold its annual Harvest Dance and Dinner Dance this fall.

The Lithuanian Affairs Committee is to have a food drive for the Displaced Persons. We ask each member to contribute as generously as in the past, for this worthy cause.

GOSSIP

Who are the three lads who are interested in three little nurses? From C-116?... Mary J. — who is the lad we've been seeing you with lately? How about bringing him into the K. of L?... Louise and Angela are having a tough time deciding between South Boston and Norwood; but it looks like Southie may be the winner!... Paul Puris and Gen Zvalauskas are getting married in October. Ann and John Bender are proud parents of a beautiful little girl... Vin G. is always talking about becoming a "Beachcomber". You'd better stick around "kid", we need you here... Butch, why not stop "playing with fire" — next time you'll really get burned... During Centennial celebration, a few of our members were at East Park watching fireworks, when all of a sudden, the boys claimed they were "shell-

shocked" and needed protection. It was a good try boys, you sure succeeded!

Susan

Elizabeth, N. J.

COUNCIL 52

The Hoy Name Society of St. Peter and St. Paul's Church is once again active. Movies, entertainment and refreshments may be had by simply attending the monthly get togethers at the parish hall, Ripley Place. Father Anthony Kasper is the spiritual advisor. The Society has the support of the K. of L. men 100%.

The Parents-Teachers-Association

of the parish is doing a wonderful job. The social affairs are popular, thus realizing a substantial income for the benefit of the parish school. Also the men of the Association are devoting their spare time to the repairs of the school.

Millions of boys and girls, literally, were at camp this summer. Some stayed for the whole summer, some for only a few weeks. In addition to the private camps, churches, settlement houses, P.T.A., scout troops and many other organizations had developed camps for children. Can the Knights of Lithuania councils do likewise?

The experiences of living simply in the out-of-doors, of being close to nature, of learning to live with others in a group are all very worth while. In many states, the health and safety factors are supervised and controlled by the Health Department. In these cases, one can count on safe water, reasonably comfort-

able living quarters and decent food.

Another thing of great importance is the staff in charge of the camp. Are the counselors experienced and trained? Do they come to camp because they like children? Are they able to give children a good deal of freedom without having things at loose ends?

I believe we have K. of L. members who can accomplish much in the field of scouting if given the proper training.

"Senator"

N. E. DISTRICT K. OF L. CONVENTION

SEPTEMBER 25 — 26, 1948

Host — Council 103, Providence, R. I.

PROGRAM:

SATURDAY, SEPTEMBER 25 — — 8 — 12 P. M.

Dance and reception for delegates and guests at Churchill House, Angell Street, Providence.

SUNDAY, SEPTEMBER 26, 1948

10:30 A. M. — MASS at St. Casimir's Church, Smith Street, Providence.

1:30 P. M. — SESSION in St. Casimir's Church Hall

Refreshments following session

Delegates desiring overnight accommodations, write to Miss Helen Belconis, 213 Jewett St., Providence, R. I.

WELCOME DELEGATES and GUESTS

Past Conventions have evidenced your hospitality and the cordiality of your local communities. We of the Detroit Council have anxiously awaited the year when we would be chosen to act as your host.

Individually, as well as collectively, we offer our service and assistance during your brief visit to our City.

May your deliberations be successful; your social gatherings enjoyable and your leisure moments pleasurable.

Let this, the 35th Annual Convention of the Knights of Lithuania, be a memorable occasion for years to come and our sincerest wishes will have been realized.

PROGRAM

THURSDAY, SEPTEMBER 9, 1948

Registration of Delegates — 1:00 to 7:00 P. M.

K. of L. Convention Headquarters
Phone: Ca. 8000

Reception — 7:30 P. M.,

Hispanos Unidos Hall,
W. Vernor Highway at 25th Street.

FRIDAY, SEPTEMBER 10, 1948

High Mass — 8:30 A. M.,

St. Anthony's Parish,
W. Vernor Highway at 25th Street.

Breakfast — 9:30 A. M.,

School underneath Church.

Opening Session — 10:00 A. M.,

Book-Cadillac Hotel.

Luncheon — 1:00 P. M.,

Book-Cadillac Hotel.

Second Session — 2:30 P. M.,

Book-Cadillac Hotel.

Concert — 7:30 P. M.,

Hispanos Unidos Hall
W. Vernor Highway at 25th Street.

SATURDAY, SEPTEMBER 11, 1948

Third Session — 9:00 A. M.,

Book-Cadillac Hotel.

Luncheon — 1:00 P. M.,

Book-Cadillac Hotel.

Fourth Session — 2:30 P. M.

Book-Cadillac Hotel.

Semi-formal Dance — 9:00 P. M.

Crystal Ballroom at Book-Cadillac
Hotel.

SUNDAY, SEPTEMBER 12, 1948

High Mass — 10:45 A. M.,

St. Anthony's Parish,
W. Vernor Highway at 25th Street.

Final Session — 2:30 P. M.

Book-Cadillac Hotel.

Banquet — 7:30 P. M., SHARP,

Dearborn Inn,
20301 Oakwood Boulevard.

LOCATIONS

K. of L. Convention Headquarters —

Book-Cadillac Hotel,
Phone: Ca. 8000 or... Ta. 6-4846.

Book-Cadillac Hotel —

Washington Boulevard at Michigan
Avenue.

St. Anthony's Parish —

West Vernor Highway at 25th Street.
Board Baker Street car going west on
Michigan Avenue to West Grand
Boulevard, walk one block east.

Hispanos Unidos Hall —

West Vernor Highway at 25th Street.
Across the street from St. Anthony's
Parish.

Dearborn Inn —

20301 Oakwood Boulevard.
Board Dearborn Coach Line Coach
either Village or Dearborn Inn west
on Michigan Avenue.

Registration fees for Delegates and guests
\$12.00.

For further information regarding registra-
tion fees, hotel reservations, home accommoda-
tions, and any other miscellaneous details, kindly
forward your inquires to:

Miss Anna Mae Uznis,
3079 Maybury Grand,
Detroit 16, Michigan.

We sincerely hope you will all attend and
partake the various functions outlined. Council
102 is prepared to assist you in every way to
make your sojourn most enjoyable.

Anne M. Ambrose,
Council 102,
Detroit, Michigan.

Every human being through the course of life, realizes the necessity to seek friendship, to form association, to develop social contacts and to become a worthy member of society.